

Guia local per fer front als maltractaments de les persones grans

Ajuntament de Viladecans

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Febrer 2018

Estudi elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de

Direcció tècnica

Pilar Martínez Rodríguez
Directora de Programa d'Envel·liment Actiu
i Autonomia Personal

Servei de Suport de Programes Socials

Gerència de Serveis de Benestar Social
Àrea d'Atenció a les persones
Diputació de Barcelona

Consultoria tècnica

Associació per a la investigació del maltractament a les persones grans EIMA

Índex

Presentació	4
1— Justificació	6
2— Objectius	9
3— Definició dels maltractaments a les persones grans	11
4— Formes i senyals d'alerta dels maltractaments	13
5— Factors de risc i de protecció	17
5.1— Factors de risc	18
5.2— Factors de protecció	19
6— Els maltractaments en les institucions	20
7— La prevenció	26
8— La detecció	29
9— L'avaluació	34
9.1— L'entrevista	41
9.2— Instruments dirigits tant a les víctimes com als professionals i a les persones cuidadores	43
10— L'actuació	44
10.1— Principis que guien l'acció	45
10.2— Objectius de la intervenció	47
10.3— Pla d'intervenció	47
11— Aspectes jurídics	50
11.1— Mesures quan a la persona li manca la capacitat de decidir	51
11.2— Mesures quan hi ha capacitat de decidir	60
11.3— Protecció de dades	65
11.4— Formularis	68
12— Recursos i Serveis	81
13— Bibliografia i Legislació	84
13.1— Bibliografia	85
13.2— Legislació	86
14— Glossari	88
15— Crèdits	91
16— Annexos	94

Presentació

L'Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona, ha realitzat diverses accions d'àmbit local per a la prevenció, detecció i intervenció en els maltractaments a persones grans.

Entre aquestes accions cal destacar, la formació dirigida a professionals municipals dels serveis socials bàsics, l'elaboració de documents per a la informació i sensibilització i finalment, la realització a l'any 2011 de la *Guia local per fer front als maltractaments de les persones gran*.

Els i les professionals que atenen a les persones grans, necessiten disposar d'informació actualitzada i sistematitzada, que els ajudi en les seves actuacions enfront als maltractaments.

La Guia s'ha elaborat en el marc d'un grup de treball constituït per professionals del municipi. És un instrument per a la gestió i l'abordatge de les diverses situacions de maltractaments que poden afectar a les persones grans.

1— Justificació

Un dels trets més rellevants de la societat catalana, és la seva realitat sociodemogràfica que es caracteritza, per un progressiu envelliment de la població. Aquest envelliment és fruit d'avanços socioeconòmics, sanitaris, culturals i educatius que han generat un allargament de l'esperança de vida, que a vegades, pot anar acompanyada d'una major presència de morbiditat i discapacitat de les persones a mesura que envelleixen.

Tanmateix, sota la imatge de progrés que expressa l'envelliment, pot aparèixer una realitat moltes vegades soterrada; el maltractament. Una amenaça greu, especialment per les persones grans vulnerables amb edats avançades, que és poc reconeguda i molt oculta socialment. Els maltractaments que les persones grans pateixen per part dels seus cuidadors, familiars, institucions i altres, constitueixen una important font de trastorns, per a la persona gran que els pateix, tant de tipus físic com psíquic i emocional.

Els experts preveuen que en els propers anys l'evidència de maltractaments envers les persones grans s'incrementarà considerablement degut, en part, a una major sensibilització social i, també, a la confluència de diversos elements entre els que citem com a més rellevants, l'augment progressiu de l'envelliment i l'augment de la taxa de sobreenvelliment de la població, que poden comportar l'increment de situacions de vulnerabilitat i risc social, així com els canvis experimentats a l'estructura familiar i en l'assignació tradicional de rols entre els seus membres.

Un cop definit com un problema social, des de fa més de 30 anys, els maltractaments a les persones grans, de la mateixa manera que altres formes de violència familiar o interpersonal, s'han arribat a reconèixer com un fenomen universal. El tractament abusiu que pateixen les persones grans és un assumpte summent complex, degut principalment, a la seva multifactorialitat que sol afectar a diversos àmbits: personal, jurídic, social, de salut, de drets humans i ètic.

En la Declaració Universal del Drets Humans s'estableixen els drets bàsics de totes les persones en les esferes civil, política, social, econòmica i cultural. I és l'eina on reposa la base moral per a un ample ventall de lleis. Es considera que el maltractament a les persones grans és una qüestió de drets humans, i és en aquest marc de referència on s'insereixen públicament les qüestions i les normatives relacionades amb el maltractament i la discriminació, i on es donen respostes eficaces contra el maltractament.

Els maltractaments a les persones grans es poden observar en totes les classes socials i en qualsevol nivell cultural. Afecten tant a homes com a dones. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) i els serveis de Salut Pública de la majoria dels països desenvolupats ho han declarat com un problema social i de salut de primer ordre, perquè afecta a moltes persones arreu del món, tant en xifres absolutes com relatives. Malgrat la seva magnitud, la societat no li ha donat la importància que requereix en termes d'accions de prevenció i d'intervenció. Com a conseqüència s'ha produït l'anomenat "fenomen iceberg": solament una de cada cinc situacions de maltractament surt a la llum. Han contribuït a la seva ocultació, entre altres aspectes, la diversitat de situacions dins les formes consensuades dels maltractaments, la dificultat per obtenir proves de les sospites, l'absència de recursos específics per a l'abordatge d'aquest fenomen i l'excessiva negació social del problema.

Els maltractaments, sovint, es produeixen en l'espai personal i íntim de la persona. Aquesta circumstància no és aliena a la creença dominant en la societat de què el que passa en la família és una qüestió privada; aquesta creença provoca una gran barrera que dificulta la visibilitat del fenomen. Altre factor que també afavoreix l'ocultació, és l'*edatisme*, és a dir la discriminació per l'edat. De fet l'*edatisme* ha estat assenyalat com la tercera forma de discriminació de la nostra societat, precedit del racisme i del sexisme, i organitzacions com la *Associació Psiquiàtrica Americana* (APA 2003) han inclòs la necessitat urgent d'intervenir sobre les actituds *edatistes* dels professionals com a part fonamental de la seva política.

Els elements exposats argumenten la importància de dur a terme accions de sensibilització, informació i formació per tal de garantir els drets de les persones grans, especialment d'aquelles que pateixen situacions de vulnerabilitat amb risc de patir-la .

En la nostra societat els avenços socials, biomèdics i econòmics han fet possible que la gran majoria de persones grans es mantingui dins dels paràmetres d'un envelliment actiu i positiu.

Prevenir el risc de maltractament contribueix a promoure una mirada positiva vers la vellesa, en la que aquesta no és considerada com un temps d'abandonament, sinó com una etapa activa i proactiva per a compartir, i gaudir, amb altres generacions. En suma, cal fer el possible per ajudar que les persones envelleixin d'una forma activa i saludable i per tal que la vellesa es pugui viure com una experiència positiva, en la que els anys de vida siguin una font d'oportunitats i reptes.

2— Objectius

La guia pretén cobrir els següents objectius:

- ✓ Sensibilitzar als professionals que treballen amb persones grans sobre el fenomen dels maltractaments.
- ✓ Aprofundir en el coneixement dels maltractaments a les persones grans.
- ✓ Proporcionar criteris per prevenir, detectar i intervenir en els maltractaments.
- ✓ Facilitar una eina per orientar les actuacions dels i les professionals.
- ✓ Destacar la importància de l'abordatge multidisciplinari, per fer front a les diverses situacions de maltractaments a persones grans.

3— Definició dels maltractaments a les persones grans

Definir el maltractament és un exercici que no pot tenir una exactitud científica ja que és una qüestió d'apreciació des d'una perspectiva que està profundament relacionada amb la cultura, les tradicions, els valors i les normes d'una societat determinada. La definició de maltractament reflecteix el que és considerat acceptable o no en matèria de comportament interpersonal i comunitari en les diferents societats.

Totes les definicions sobre maltractament a les persones grans han estat sotmeses a una revisió continuada i han anat incorporant conceptes que el pas del temps i la mateixa evolució social han fet necessaris.

Les definicions s'han conceptualitzat des de diferents disciplines i no sempre les propostes fetes des d'un sector (com ara el món de la jurisprudència) han estat coincidents amb les provinents d'un altre (com ara el món del treball social o el sanitari).

Definir que són els maltractaments comporta molta complexitat. De totes les definicions que apareixen en la literatura especialitzada es destaquen dues per considerar que poden ser les més properes a la nostra realitat social, cultural i les nostres tradicions. Aquestes són la Declaració d'Almeria i la Declaració de Toronto.

La Declaració d'Almeria (1995) defineix el maltractament vers les persones grans de la següent manera:

Qualsevol acte o omissió que generi un dany, intencionat o no; que es produeixi en el medi familiar, comunitari o institucional; que vulneri o faci perillar la integritat física o psíquica, el principi d'autonomia o la resta dels drets fonamentals de l'individu, i que es pugui constatar de manera objectiva o percebre de manera subjectiva independentment de la intencionalitat o no de l'entorn en què es produeixi.

La definició que aporta la Declaració de Toronto (2002), document que aborda la prevenció global del maltractament de les persones grans, és:

Acció única o repetida, o la manca de resposta adequada, que es produeix en qualsevol relació en què hi hagi una expectativa de confiança i que provoca danys o angoixa a una persona gran.

Es pot comprovar que hi ha elements diferenciadors en ambdues definicions; així, en una d'elles s'especifica les diverses formes que poden tenir els maltractaments i es considera els àmbits on es poden produir mentre que l'altra definició destaca un element rellevant com és el de l'expectativa de confiança tant important per a les persones grans.

Com a complement val a dir que l'opinió manifestada per la pròpia persona gran i la seva participació en l'abordatge de la seva situació de maltractament és summament important i necessària.

4— Formes i senyals d'alerta dels maltractaments

Diverses són les formes en què es poden identificar els maltractaments que poden patir les persones grans. Reconèixer aquesta diversitat és de vital importància a l'hora d'intervenir, per protegir a la persona gran en situació de maltractament.

Per tant, per poder identificar els maltractaments ens caldrà reconèixer els indicadors que acompanyen a cada una de les formes de maltractament.

Els senyals d'alerta que s'associen a les diferents formes de maltractament, no són exclusius o específics per a cadascuna de les formes. Cal contextualitzar els diferents senyals i valorar-los amb molta prudència ja que poden aparèixer en situacions on el maltractament s'adverteix clarament o en altres en les que el maltractament queda ocult.

Les formes de maltractament vers les persones grans que exposen a continuació han estat seleccionades a partir d'una revisió actualitzada i consensuada de la literatura existent.

L'existència d'una o més d'aquestes senyals d'alerta no sempre significa que estem davant una situació de maltractament. El que cal fer és tractar-les com a signes que requereixen una atenció acurada o una investigació concreta.

A continuació es presenta la definició i els senyals d'alerta corresponents a diferents categories de maltractaments:

Revisar document
annex Registre
Indicadors Alerta

Definicions i senyals d'alerta de les diverses categories de maltractaments a les persones grans

DEFINICIÓ	SENYALS D'ALERTA
<p>1 – ABÚS FÍSIC:</p> <p>És l'ús de la força física que ocasiona ferides, dolors, o lesions corporals. Poden ser bufetades, sacsejades, cops, cremades, empentes, puntades, o qualsevol agressió física amb objecte o sense. Inclou, a més, restriccions o confinaments no apropiats als llits, a les cadires, o en una habitació; l'inapropiat ús de fàrmacs, com sedacions sense prescripció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Talls, cops, cremades, punxades, blaus, marques de subjecció, nafres no curades, inflamacions, lesions a zones del cos amagades, caigudes reiterades inexplicables. Lesions de difícil o contradictòries explicacions de com s'han produït. Fractures. Sobredosi o infradosi de medicació en sang.

<p>2 – ABÚS PSICOLÒGIC O EMOCIONAL:</p> <p>És infligir angoixa, pena o estrès a través d'actes o paraules. S'hi inclouen les agressions verbals repetides com a amenaces, intimidacions o interaccions que denigren la persona o fereixen o disminueixen la seva identitat, dignitat o autoestima; els càstigs, com poden ser el càstig del silenci o de privacions; aïllar o apartar a la persona dels seus amics i de les seves activitats habituals; i infantilització.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Insults, humiliacions, tracte indiferent, amenaces, crits, desemparament, passivitat, aïllament, infantilització • Por, eludir el contacte visual, físic o verbal amb l'agressor. Ira, negació, agitació, actituds contradictòries o ambivalents. Confusió, desorientació, ansietat i depressió. Intent de suïcidi.
<p>3 – ABÚS SEXUAL:</p> <p>Inclou tot contacte sexual sense consentiment: violació, atemptat contra el pudor, assetjament, tocaments. També, els contactes sexuals amb una persona que es incapaç de donar el seu consentiment.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Declaració de la pròpia persona gran. Roba interior estripada o tacada. Rebuig a contactes físics. Lesions zones genitals. Infeccions.
<p>4 – ABÚS ECONÒMIC:</p> <p>És l'ús il·legal o indegut de béns i/o propietat que pertanyen a la persona gran; la modificació forçada o coercida del testament o d'altres documents jurídics; negar el dret a l'accés i control dels fons personals; els fraus, robatoris o furtos comesos per una persona de confiança; la signatura de documents sense informació clara del contingut o coneixement del mateix. També inclou acords poc equitatius respecte a traspàs de bens a canvi d'uns serveis d'atenció. S'exclouen els delictes comuns fets per desconeguts.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Desaparició de joies, objectes d'art o de valor. Moviments bancaris sospitosos, deutes i despeses anormals. Pèrdua del patrimoni, transmissió de propietats, atorgar poders notarial. Fer testament. Vendes fraudulentos i enganyoses Interès inusitat per fer-se carrer de la persona gran. • Demandes no justificades d'incapacitació.
<p>5 – NEGLIGÈNCIA:</p> <p>És no atendre les necessitats de la persona gran. Inclou les necessitats bàsiques de salut, roba, higiene, alimentació, habitatge, seguretat, confort i el no compliment dels deures fiduciàries d'una persona. Pot ser intencionada o no intencionada per manca de capacitat, informació, interès o recursos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Condicions de vida perilloses; no disposar d'un habitatge amb condicions d'habitabilitat o també amb brutícia, acumulació de deixalles o males olors. Roba inadequada, manca d'higiene personal, paràsits o infeccions. Malnutrició, desnutrició o deshidratació. Problemes de salut sense tractament o cura. Manca pròtesis auditives, dentals o ulleres si són necessàries. Úlcères per pressió.

<p>6 – ABANDÓ:</p> <p>És la deserció per part de la persona cuidadora que té cura i custòdia de la persona gran i la desempara voluntàriament.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Abandonar a la persona gran en una institució ja sigui hospital, equipament residencial, al carrer o en el domicili.
<p>7 – VULNERACIÓ DE DRETS:</p> <p>Consisteix en l'agressió, privació o no reconeixement dels drets fonamentals com: dignitat, respecte, intimitat, confidencialitat, participació. La llibertat és un dret fonamental com el dret a decidir.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Manca de respecte a la intimitat i a la llibertat. Censura de correspondència. No tenir en consideració als desitjos i decisions de la persona gran sobre aspectes vitals (on, amb qui i de quina forma vol viure). Els tractes discriminatoris i desconsiderats.

Font: EIMA (M.Tabueña/J.Muñoz)

5— Factors de risc i de protecció

5.1— Factors de risc

Revisar document
anex "Indicadors
de risc associats
al presumpte
maltractador

Entenem com a factor de risc aquella característica que qualifica a una persona, i que la fa més vulnerable davant una possible adversitat. El risc especifica la probabilitat de que un fet desfavorable succeeixi en algun moment futur i ens aporta informació per prevenir l'aparició d'una situació no desitjada.

Poder i saber identificar els factors de risc permet elaborar estratègies per evitar que la situació del maltractament es torni a repetir. Així, el fet de conèixer i entendre els factors de risc és un element fonamental per al desenvolupament d'instruments de detecció i de programes de prevenció que evitin l'aparició de nous casos de maltractament.

A continuació s'indiquen alguns **factors de risc** que cal detectar per prevenir possibles situacions de maltractament. (recollits de OMS, 2015 i Pillemer, Burnes, Riffin, i Lachs, 2016).

FACTOR DE RISC	EVIDÈNCIA CIENTÍFICA
INDIVIDUAL (VÍCTIMA) Sexe: Femení Edat: més de 74 anys Discapacitat important Trastorn mental: depressió Nivell socioeconòmic baix Dependència financera Deteriorament cognitiu Aïllament social	Baixa-moderada Baixa-moderada Alta Alta Alta Baixa-moderada Alta Alta
INDIVIDUAL (PERSONA MALTRACTADORA) Trastorn mental: depressió Abús de substàncies Dependència de la persona gran: financera, emocional, relacional	Alta Alta Alta
RELACIÓ Relació víctima-persona agressora Cohabitatge víctima-persona agressora Estat civil	Baixa-moderada Alta Baixa-moderada
SOCIETAT Estereotips negatius vers l'envelliment Normes culturals	Dades insuficients Dades insuficients

5.2— Factors de protecció

En l'altra cara de la moneda estarien els **factors de protecció**, és a dir, aquelles característiques de la persona gran, de la família o de l'entorn de la persona que podrien actuar per prevenir situacions de maltractament vers les persones grans. Complementàriament podrien actuar com atenuants de la situació de maltractament si els professionals ho tenen compte a l'hora de promocionar-los.

Malauradament s'ha treballat molt poc a la literatura prèvia sobre el tema. Per exemple, Pillemer et al. (2016) recullen només dues evidències: una bona xarxa de suport social i el tipus d'habitatge de la persona gran.

- ✓ Bon suport per part de diferents membres de la família
- ✓ Tenir suport d'una xarxa comunitària-local
- ✓ Tenir contactes freqüents amb amistats o participació activa a la comunitat (voluntariat, casals, centres cívics, biblioteca...)
- ✓ Rebre atenció domiciliària
- ✓ Cuidar al cuidador de la persona gran (bona xarxa de suport social)

Podem establir factors de protecció en funció de:

- 1—Persona gran:**
 - Coneixement i exercici dels seus drets
 - Conèixer i reconèixer que és maltractament a persona grans
- 2—Cuidador:**
 - Formació en la cura de la persona gran
 - Xarxa relacional positiva
- 3—Institucions:**
 - Condicions laborals òptimes
 - Criteris de bona praxis
 - Formació i capacitació dels i les professionals
 - Millorar el treball multidisciplinar
- 4—Societat:**
 - Promoció i divulgació dels drets de les persones grans
 - Difusió positiva de l'envelliment i fer front edatisme
 - Normatives protectores de les persones grans
 - Foment del voluntariat
 - Habitatges adaptats i adients per les diverses situacions que pugui viure una persona gran

6— Els maltractaments en les institucions

S'entén com a maltractament en les institucions:

Tota acció o omissió relativa a una persona resident en una institució, que causa perjudici a la mateixa persona o que la priva, injustament, de la seva independència.

Nacional Center Elder Abuse (NCEA)

Comparativament, disposem de menys dades tant a nivell quantitatiu com qualitatiu sobre els maltractaments que succeeixen als entorns residencials de les persones grans. I aquesta tendència s'observa també a nivell internacional. Podem partir de la base que la mateixa tipologia de maltractaments dels que parlaven a l'apartat anterior es poden reproduir en l'entorn residencial, però se li afegeixen altres variables que fan que les situacions de maltractament siguin encara més complexes.

L'ingrés. El primer aspecte a considerar és que un ingrés en un centre residencial, ha de garantir els drets de la persona gran. L'ingrés ha de comptar amb la voluntarietat de la persona, sempre i quan aquesta tingui capacitat de decidir. En conseqüència, un ingrés involuntari tant sols es pot fer quan manca la capacitat de decidir, i amb les degudes garanties legals.

Major vulnerabilitat de les persones grans. Les persones grans que viuen en institucions també poden ser vulnerables als maltractaments, donada la seva situació de dependència física, cognitiva, i psíquica. Aquestes persones si són víctimes de maltractaments, tenen més dificultats per demanar ajuda i viuen d'una forma silenciosa i angoixant la situació que pateixen. Aquesta condició de vulnerabilitat es pot agreujar en el cas de persones grans que no poden comunicar-se, perquè pateixen malaltia mental i/o deteriorament cognitiu. Per aquest motiu esdevé clau que els professionals, els familiars, els amics o qualsevol persona que contacti directament o indirectament amb la persona gran, comuniqui qualsevol sospita de maltractament. En cas contrari, els maltractaments es podrien agreujar.

Més actors implicats. Encara que els estudis situen als treballadors com els principals responsables dels abusos en centres residencials, la família continua tenint un pes important si parlem sobretot de maltractament a nivell econòmic. A més, voluntàriament o no, els altres residents del centre, també poder actuar com a possibles maltractadors.

Filosofia de cura. Entendre que la residència és la nova llar de la persona gran i que la millor atenció s'aconsegueix quan la mirada no està únicament posada en la malaltia sinó també en les necessitats i història vital de cada persona ha sigut un gran avanç en el disseny cultural dels models d'atenció en centres residencials. Aquesta mirada més humanitzada i que entén les múltiples necessitats de la persona gran té com a principal model conegut el Model d'Atenció de la Persona (ACP), promogut pel britànic Kitwood (Kitwood i Bredin, 1992).

Aquest mateix autor parlava que els professionals podien incórrer en l'anomenada Psicologia Social Maligna al realitzar pautes de cuida en les que la cura no estaria basada en el respecte cap a la persona gran i les seves necessitats. Inclouria accions com ara: intimidar, evitar, fer un ritme inadequat de cures, infantilitzar o invalidar la persona gran, entre d'altres (Kitwood, 2003).

Tanmateix és molt important parar atenció als factors que poden contribuir al bon tracte i a la prevenció dels maltractaments institucionals, entre els que es poden destacar els següents:

- ✓ Acompliment de les normatives, tant per establiments de titularitat pública com privada.
- ✓ Respectar la ràtio de les diferents categories professionals per garantir una atenció de qualitat
- ✓ Ser molt exigents amb les condicions d'habitabilitat i la ubicació dels centres
- ✓ Establir línies d'actuació clares i coherents
- ✓ Optimitzar la coordinació, l'organització i la supervisió de l'atenció.
- ✓ Ser molt curosos a l'hora d'adaptar les necessitats de les persones als condicionants organitzatius.

I en la línia d'enfortir l'Atenció Centrada en la Persona, autors com ara Edvardsson et al. (2008) proposen una sèrie d'estratègies que ajudin a promoure la qualitat de vida de les persones grans amb demència, amb una accent sobre les necessitats que cada una d'elles té:

- ✓ Incorporar elements biogràfics de la història de vida de la persona a les tasques de cura.
- ✓ Implementar sessions de reminiscència.
- ✓ Proporcionar teràpia de validació
- ✓ Donar prioritat al benestar en les tasques rutinàries de cura.
- ✓ Personalitzar l'entorn residencial.
- ✓ Realitzar activitats que promoguin la qualitat de vida.

Convé tenir en compte que la constatació d'un o diversos signes d'alerta no significa que hi hagi una situació de maltractament en tots els casos; ara bé, l'observació de qualsevol signe d'alerta requereix un seguiment molt acurat dels signes observats.

A la vegada, convé considerar que els Serveis d'Inspecció del Departament de Benestar Social i Família, de la Generalitat de Catalunya, tenen entre altres funcions, l'assessorament i la informació a les entitats i als usuaris de serveis socials o llurs representants legals, i també a tota la ciutadania que ho requereixi, sobre els respectius drets i deures. Pel que fa a l'àmbit d'actuació, les inspeccions es porten a terme a tot tipus d'establiments d'atenció especialitzada en el territori de Catalunya, ja siguin públics o privats.

A continuació es presenta la definició i els senyals d'alerta corresponents a diferents categories de maltractaments.

Signes d'alerta d'algunes formes de maltractaments en les institucions	
ALGUNES FORMES DE MALTRACTAMENTS EN INSTITUCIONS	SIGNES D'ALERTA
Desvalorització de la persona.	<ul style="list-style-type: none"> • No respectar els desitjos de la persona resident, obligant a ingerir certs aliments (respectar creences o religions); no tenir cura de la seva pròpia roba, no permetent que tinguin objectes afectivament importants; limitar les visites, etc. • Tracte infantil i tuteig sistemàtic • Atemptats contra el pudor • No respectar la confidencialitat • Desconeixement de la seva història de vida
Abús de poder.	<ul style="list-style-type: none"> • Forçar al resident a un ritme molt ràpid en els actes quotidians. • Canviar al resident d'habitació sense prèvia consulta i sense preparació suficient. • Obligar a realitzar exercicis i activitats a un ritme que no desitgi fer-ho.
Amenaces i xantatges.	<ul style="list-style-type: none"> • "Sí no seus, no soparàs" ...
Robatoris de diners o bens personals.	<ul style="list-style-type: none"> • Manifestacions del propi resident

Maltractaments físics.	<ul style="list-style-type: none"> • Dietes inadequades, no respecte per les preferències alimentàries, horaris dels àpats inadequats. • Atenció i prescripció mèdica no executada o amb retard, violació del secret professional, medicació exagerada (sedants i hipnòtics), falta d'higiene,, manteniment i ús incorrecte de les pròtesis dentals, auditives, i ulleres. • Contenció física, psicològica, arquitectònica i farmacològica sense prescripció facultativa i sense el consentiment de la família. • Ferides infringides deliberadament. • Hematomes i/o laceracions no explicables
Vulneració dels drets	<ul style="list-style-type: none"> • No respectar el desig de les persones. Prohibir, suprimir o impedir la utilització dels mitjans de comunicació: telèfon, radio, televisió, correu. • Aïllament amb finalitat repressiva. • Infantilització • Tuteig no consentit • No respectar espai d'intimitat • Limitar i/o negar la seva sexualitat
Condiciones de l'entorn	<ul style="list-style-type: none"> • Calefacció o aire condicionat insuficients. • Ventilació inadequada, mala olor ambiental. • Materials insuficients o deteriorats (roba de llit i de taula, sofàs, cadires de rodes, matalassos...).
<p>Violència espiritual</p> <p>Relacionats amb la cura de la persona gran Negligència</p>	<ul style="list-style-type: none"> • No respectar les creences religioses de cada resident. Imposar o dirigir l'atenció vers una sola religió, no assegurar la defensa i protecció dels residents. • Insuficiència d'ajuts tècnics i de suport per a les Activitats Bàsiques de la Vida Diària (ABVD) o Activitats Instrumentals de la Vida Diària (AIVD) • Romandre asseguts o enllitats sense mobilització i sense fer cap activitat. • Utilitzar dos bolquers per contenir la incontinència. • No planificar sortides del centre per les persones que necessiten acompanyament • Ritme accelerat per part dels cuidadors a l'hora de tenir cura de les persones usuàries. • Aspecte desarreglat, amb mala olor, brut (pell, cabell, vestit...) • Ràtio insuficient de professionals
Aspectes de conducta	<ul style="list-style-type: none"> • Reacció negativa per parlar lliurament • Enfadat o indefens • Atemorit • Esquivo i reservat • Confús

Finalment, cal destacar que no es disposa d'estudis concloents respecte a dades quantitatives ni qualitatives sobre els maltractaments a les persones grans en el medi institucional.

7— La prevenció

Els maltractaments vers les persones grans vulnerables, que tenen lloc en la família o en els institucions, són una realitat complexa i difícil d'entendre, tant per la seva amplitud com per la seva naturalesa i característiques.

No es pot prevenir allò que no es coneix. Per aquest motiu, el fet de millorar la sensibilització de la societat sobre la naturalesa i conseqüències dels maltractaments és una de les mesures més eficients i efectives de la prevenció.

Els objectius de la prevenció són:

- ✓ Prevenir i evitar l'aparició d'alguna forma de maltractament.
- ✓ Detectar els possibles casos de maltractament.
- ✓ Facilitar el tractament tant a les víctimes com als responsables de l'actuació de maltractament.

L'actuació sobre els factors o situacions de risc, abans de que aparegui el maltractament, ha d'ocupar un lloc rellevant en els programes de prevenció. Entendre'ls i afrontar-los és fonamental per a desenvolupar iniciatives públiques i privades, ja que és anar a l'arrel del problema.

A continuació s'apunten, a títol d'exemple, mesures que es poden dur a terme, tant per entitats públiques com privades, en funció del nivell de prevenció on es desitgi intervenir.

Prevenció primària

L'objectiu és intentar que les situacions de maltractament no s'arribin a produir

MESURES

- Sensibilització sobre el fenomen dels maltractaments, tant dels professionals com de les persones grans i la societat en general (Dia mundial sobre la prevenció dels abusos a les persones grans 15 de juny).
- Educació en valors de respecte, dignitat i tolerància vers les persones d'edat avançada, mitjançant conferències, tallers, programes, assignatures i altres, tant a les escoles com a les universitats.
- Potenciar la formació sobre els maltractaments als professionals implicats afavorint els cursos d'especialització, jornades, màsters i altres.
- Fomentar la recerca sobre el fenomen dels maltractaments a les persones grans.
- Incloure els maltractaments a les persones grans en els programes de prevenció.
- Sensibilitzar i informar als mitjans de comunicació davant els maltractaments a les persones grans considerant la dimensió informativa, social i educativa

Prevenció secundària

L'objectiu és aturar o reduir l'evolució de les situacions de maltractament.

MESURES

En el supòsit que la persona gran víctima de maltractament tingui la capacitat per a decidir, pot dur a terme les següents mesures:

- Document d'autotutela
- Les voluntats anticipades
- Previsions patrimonials
- Mesures cautelars

Persona gran víctima de maltractament que no tingui capacitat per a decidir es poden dur a terme les següents mesures:

- Proposta d'incapacitació i posterior designació de la figura tutelar.
- Ingrés involuntari en un centre residencial.
- Intervenir perquè les situacions detectades pugin ser ateses per personal especialitzat i amb estructures de suport específiques per aquesta finalitat.
- Accions de suport, assessorament, dirigides als cuidadors que cuiden.

Prevenció terciària

L'objectiu és el tractament i la rehabilitació de les situacions de maltractament detectades i intervingudes.

MESURES

- Seguiment i avaluació dels programes i altres tasques com la del diagnòstic i la intervenció amb situacions de maltractaments.
- Que les persones d'edat avançada afectades per aquesta situació de maltractament, disposin de tota l'atenció integral a fi de minimitzar o recuperar-se de les conseqüències tant físiques com psíquiques patides i puguin gaudir d'una bona qualitat de vida.
- Emfatitzar la coordinació entre els diferents sistemes que estan implicats en les situacions de maltractaments.

A més, una revisió de la literatura (Pillemer et al., 2016) apunta a cinc accions com les més prometedores de cara a la prevenció dels maltractaments vers les persones grans:

- Dotar de recursos als cuidadors (formació, grups de suport, unitats de respir, etc.).
- Programes d'acompanyament econòmic (educació financera a les persones grans, acompanyament professional a serveis com ara un banc, entre d'altres).
- Telèfon específic per les persones grans.
- Crear recursos de protecció com ara disposar de pisos temporals exclusius per a persones grans en un possible cas de maltractament.
- Existència d'equips multidisciplinaris que ajudin a gestionar els casos de possibles maltractaments.

8— La detecció

El primer contacte amb una situació de maltractament a una persona gran hauria de ser molt divers, ja que és important assenyalar que **tothom pot ser un detector** d'una possible situació de maltractament. D'aquesta forma des de la pròpia persona gran que comuniqui a algú la seva situació, passant per la seva xarxa més propera (familiars, veïns, amics, companys del casal de gent gran, comerç de proximitat,...) fins qualsevol professional (Serveis Socials Bàsics, Teleassistència, Sanitat, Cossos de seguretat,...).

Tothom hauria de ser sensible a la realitat que pateixen moltes persones grans i detectar aquells factors de risc que permeten que es pugui activar un circuit de seguiment d'aquella persona gran, així com dotar de més recursos la seva xarxa, en la mesura de les possibilitats.

Per tant, la detecció depèn, en gran mesura, de la conscienciació, sensibilització i formació que els professionals i la població en general tenen al respecte. Així mateix, influeix el coneixement i la capacitat de reconeixement de les diferents formes i situacions que es consideren maltractament i de la comprensió del problema.

Tenir consciència de l'existència, l'impacte i les conseqüències dels maltractaments en les persones grans és fonamental, perquè si es nega o s'oculta aquesta realitat, tant a nivell individual com col·lectiu, evidentment no s'arribarà a poder detectar-lo.

A continuació es presenta una sèrie de pautes que poden facilitar la detecció.

Què cal saber i què cal observar per detectar situacions de maltractament?		
Conèixer els indicadors que s'associen amb més freqüència a cada forma de maltractament.	Saber reconèixer aspectes que ens suggereixen probables situacions de maltractament com poden ser els relats estranys i poc coincidents amb la realitat.	Considerar que darrera de les expressions de patiment d'una persona gran pot haver-hi un abús o una negligència.
Comprendre que les causes que condueixen a situacions de maltractaments poden ser molt complexes i que l'abordatge ha de ser interdisciplinari.	La majoria dels maltractaments, inclosos els que tenen lloc en àmbits institucionals, es produeixen "darrera de portes tancades" que s'obren amb reticència a l'escrutini públic.	S'ha d'aconseguir que el que passi a l'esfera privada sigui un tema de preocupació pública.

Una dificultat afegida és l'evidència de que les persones grans no solen presentar cap tipus de denúncia o comunicació de la seva situació de maltractament. Aquest silenci té un origen molt complex i poc analitzat. No obstant, entre els elements causals es poden aportar els següents:

- ✓ Per la por a l'abandó, a la institucionalització, o si ja viuen en una residència, per la por a perdre la plaça que ocupen en una institució, als conflictes o als enfrontaments amb els responsables de les institucions, entre altres.
- ✓ Per la manca de consciència de ser víctimes; hi ha persones que ho justifiquen "no es mala persona... però de vegades"; se senten culpables "fem nosa"; "donem molta feina"; protegeixen a la persona causant del maltractament sobretot si és un fill o filla) o neguen una realitat que se'ls fa insuportable de reconèixer.
- ✓ Per la desconfiança de trobar solucions als seus problemes en l'entorn més pròxim a causa del desconeixement i de l'accés difícil als recursos socials que pot tenir al seu abast, "on aniré"?

Aquestes situacions de silenci s'agreugen en els casos de les persones grans vulnerables i els que viuen situacions d'aïllament social. En ocasions, els familiars, persones cuidadores no professionals, i altres, que causen els maltractaments posen tots els mitjans per ocultar-ho.

Sorgeixen moltes dificultats per a obtenir proves i documentar amb evidències els casos, sobretot, quan la persona gran té limitada la seva pròpia capacitat de discernir el que és cert del que és fals.

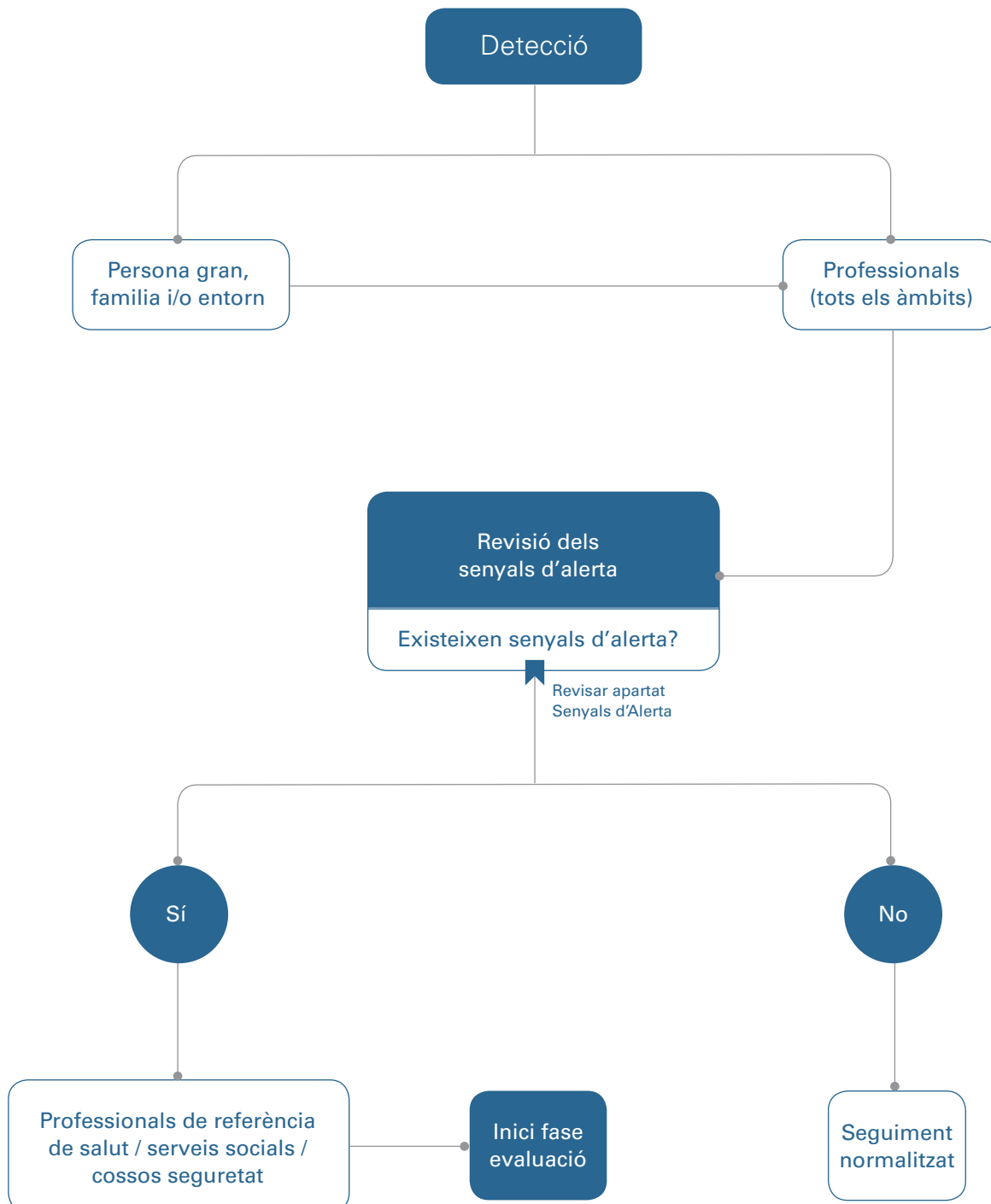
Detecció

En funció de quin servei o professional hagi detectat, o rebut alerta de presumpte maltractament, s'han de comprovar si hi ha senyals d'alerta i fer registre d'indicadors d'alerta (veure annexe).

→ QUI HO COMPROVA:

- Treball social EBAS Ajuntament Viladecans
- Treball social, infermeria i medicina del Centre d'Atenció Primària de Salut (CAP) de referència
- Treball social, infermeria i medicina de l'Hospital de Viladecans
- Treball social, infermeria i medicina del Centre Social i Sanitari Frederica Montseny
- Coordinació Teleassistència Televida
- Treball social o Infermeria de centres residencials de Viladecans

Si algun dels professionals confirma que hi ha senyals d'alerta es passa a la fase d'avaluació

9— L'avaluació

S'han seleccionat un grup molt bàsic d'eines que pugin permetre l'avaluació de la persona gran. La finalitat és la de disposar d'informació, precisa i necessària, per formular un pla d'acció integral. Per aquest motiu, s'inclouen valoracions que fan referència als aspectes de salut física, psíquica i cognitiva, social i familiar.

És de gran importància tenir els coneixements i les habilitats adequades per poder aplicar les tècniques i escales que en el nostre entorn tenen un ús més generalitzat i que s'exposaran a continuació relacionades amb l'avaluació integral.

L'ús de les eines i tècniques ve condicionada pel treball interdisciplinari, i per tant, per compartir la informació que cada professional obtingui de la seva pròpia àrea amb l'objectiu de tractar a la persona en situació de maltractament, d'una forma holística.

Les eines que es presenten han de ser considerades, fonamentalment, com a elements de suport pels professionals.

Avaluació física

Consisteix en analitzar els aspectes clínics mesurant i quantificant les capacitats i la funcionalitat per a dur a terme les activitats necessàries per a la vida diària de la persona gran. Permet explicitar el grau de dependència física.

Les exploracions poden ser realitzables per professionals de l'àmbit de la salut.

Inclou els següents aspectes:

- Activitats bàsiques de la vida diària (ABVD): Escala Barthel
- Activitats instrumentals per a la vida diària (AIVD): Escala de Lawton y Brody

Avaluació cognitiva

S'avaluen els trastorns de conducta o de comportament, i altres com la confusió i el deliri. També les pèrdues o el deteriorament de la memòria. Pren gran rellevància l'avaluació de les demències i la competència referent a la capacitat que té la persona de decidir i de discernir.

Les proves les duran a terme els professionals especialitzats en la matèria.

a) Escales que valoren l'estat cognitiu

- Mini-Examen Cognoscitivo (MEC)
- Mini-Mental Folstein (MMSE)
- Pfeiffer

b) Escala que valora la progressió o gravetat evolutiva del deteriorament

- Global Deterioration Scale (GDS)
- Escala de Blessed
- Clinical Dementia Rating (CDR)

Avaluació psicològica

S'obté informació respecte els aspectes psicològics, el patiment, els trastorns de conducta i comportament lligats a malalties, com poden ser, la depressió, els trastorns de la personalitat, la psicosis, entre altres. No es pot oblidar els efectes posttraumàtics que poden produir les diferents situacions de maltractaments.

Permet també, explicitar el grau de dependència des del punt de vista emocional.

Es valora mitjançant escales i tests que han de ser aplicats per professionals de l'àmbit de salut.

Entre altres, podem trobar les següents:

- Escala de depressió i d'ansietat de Goldberg
- Escala de depressió Yesavage
- Test del Rellotge.

Avaluació social i familiar

Es tracta d'avaluar la relació personal i social que té la persona gran amb el seu entorn sociofamiliar. Abasta una ampla gama de paràmetres entre els que podem destacar, els ambientals (habitatge, mobiliari, nivell econòmic), la xarxa de suport (vessants qualitativa i quantitativa), els afectes i els conflictes familiars, l'activitat social (l'aïllament social i/o solitud), els hàbits, les creences i l'actitud per acceptar o no l'ajut que se li ofereix.

Pren gran importància la necessitat d'avaluar la situació d'esgotament o d'estrès de la persona cuidadora no professional d'una persona gran en situació de dependència per deteriorament cognitiu.

Les i els professionals que avaluen els aspectes socials i familiars són treballadors i treballadores socials.

Algunes de les escales i tècniques que es poden utilitzar són:

- La tècnica d'entrevista
- El Genograma
- L'escala de Zarit (sobrecàrrega del cuidador)
- Qualitat de vida: escala de Filadèlfia
- Escala de valoració sociofamiliar de Gijón /Versió TSO
- Qüestionari de Suport Funcional de Duke-UNC
- Qüestionari APGAR Familiar

Accions i eines de cada professional i servei			
PROFESSIONALS	ACCIONS	EINES	SERVEIS
Infermeria	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar i valorar les alteracions de salut. Utilitzar escales validades de valoració geriàtrica • Valoració segons necessitats • Presència síndromes geriàtriques • Recollir les dades necessàries per fer el diagnòstic d'infermeria • Informe infermeria detallat amb diagnòstic infermer i necessitats alterades • Reflectir les dades rellevants, (pell, nutrició, higiene) 	<ul style="list-style-type: none"> • Observació • Entrevista • Índex Barthel • Índex Lawton • Escala Braden • Escala Downton • Pfeiffer • MEC / Mini-mental 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospital • Centre sociosanitari • Atenció Primària Salut • Residència
Medicina	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració clínica • Historia i antecedents • Comorbilitat • Diagnòstic • Informe detallat de la situació • Reflectir a l'informe tot allò que sigui rellevant (hematomes, lesions) 	<ul style="list-style-type: none"> • Exploracions complementàries • Analítiques 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospital • Centre sociosanitari • Atenció Primària Salut • Residència
Medicina especialitzada Neurologia/ Geriatria	<ul style="list-style-type: none"> • Exploració i valoració • Diagnòstic de demència • Tipus de demència i grau o severitat 	<ul style="list-style-type: none"> • The Clinical Dementia Rating (CDR) • Global Deterioration Scale (GDS) • Escala Blessed 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospital • Atenció Primària Salut

PROFESSIONALS	ACCIONS	EINES	SERVEIS
Treball Social	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració social/ Diagnòstic social: Habitatge, nivell econòmic • Xarxa de suport (qualitativa i quantitativa) • Efectes i conflictes familiars • Activitat social (aïllament social i/o solitud) • Hàbits, creences • Actitud per acceptar o no l'ajuda • Avaluar nivell d'estress del cuidador 	<ul style="list-style-type: none"> • APGAR familiar • Suport Social Duke • Zarit • Gijón • Barber 	<ul style="list-style-type: none"> • Atenció Primària Salut • Serveis Socials Atenció Primària
Psicologia especialitzada (neuropsicologia/ psicogerontologia)	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració neuropsicològica • Valoració cognitiva • Estat anímic 	<ul style="list-style-type: none"> • Test del rellotge • Yesavage • Goldberg 	<ul style="list-style-type: none"> • Hospital • Residència

A efectes de l'avaluació per valorar la severitat es considera com a situació **urgent**:

- ✓ Integritat física (agressions, senyals d'alerta de caràcter greu).
- ✓ Necessitat de sortida del domicili.
- ✓ Abandó de la persona gran maltractada.

Avaluació

Imprescindible revisar quadre d'accions i eines de cada professional i servei.
En síntesi qui ha de fer és:

→ 1.- AVALUACIÓ FÍSICA:

- Medicina i/o infermeria CAP
- Medicina i/o infermeria Hospital Viladecans
- Medicina i/o infermeria Centre Social i Sanitari Frederica Montseny
- Medicina i/o infermeria Centres residencials Viladecans

→ 2.- AVALUACIÓ COGNITIVA:

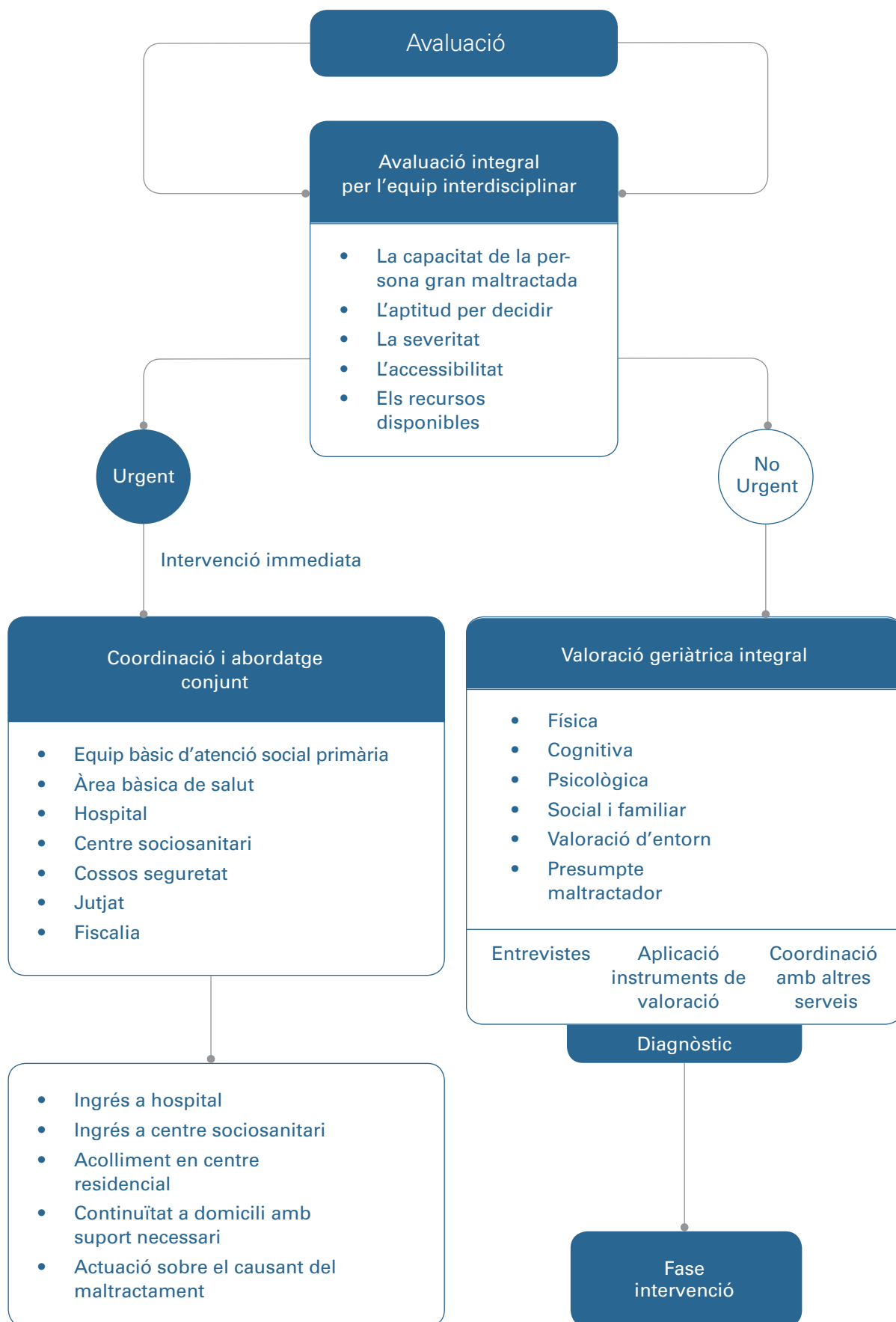
- Metge/essa de família CAP: valoració bàsica de capacitat
- Neuròleg/a Hospital de Viladecans
- EAIA Benito Menni
- UFFIS Hospital de Viladecans
- Geriatra i/o Psicòleg de Centre Social i Sanitari Frederica Montseny
- Metge/essa de centres residencials Viladecans

→ 3.- AVALUACIÓ PSICOLÒGICA:

- Psicòleg/a Centre Social i Sanitari Frederica Montseny
- Psicòleg/a Centres residencials Viladecans
- Benito Menni
- Parc Sanitari Sant Joan de Déu de Sant Boi de Llobregat

→ 4.- AVALUACIÓ SOCIAL I FAMILIAR:

- Treballadors/es socials EBAS Ajuntament Viladecans
- Treballadors/es socials CAP
- Treballadors/es socials Hospital Viladecans
- Treballadors/es socials Centre Social i Sanitari Frederica Montseny
- Treballadors/es socials Centres residencials Viladecans

9.1— L'entrevista

Els professionals dels àmbits dels serveis socials, de la salut, de la justícia, dels cossos de seguretat i del dret haurien de tenir uns coneixements bàsics i fonamentals sobre el fenomen del maltractament a les persones grans, així com habilitats comunicatives que ajudin al procés de l'entrevista i la intervenció amb la persona gran víctima d'alguna de les diverses formes de maltractaments.

Inicialment és necessari contextualitzar l'entrevista indagant el perfil de la persona que s'entrevista, saber entre altres, si pateix alguna discapacitat física, de comunicació (llenguatge) i el procés cognitiu en què es troba, ja que aquests aspectes condicionaran el poder o no poder fer la intervenció amb la persona gran. En aquest cas pot ser necessari obtenir la informació que es necessita a través d'altres vies.

Cal considerar certes dificultats que poden influir en que no es pugui entrevistar a la persona gran en situació de maltractament. Per exemple, que existeixi un conflicte entre la persona cuidadora i la persona gran, i per tant, que aquella no permeti que es visiti a la persona gran, o que aquesta estigui sota els efectes de sobredosi o infradosi de medicació, la qual cosa dificultarà la comunicació.

L'entrevista amb una persona gran afectada de demència és complexa, degut a la incertesa de saber si es pot o no entrevistar, ja que quan està en un grau avançat del seu deteriorament sol afectar la memòria, el discurs lògic, i poden manifestar-se la desconfiança i les pors que poden modificar la percepció de la realitat.

Conèixer els signes d'alerta i tenir-los molt presents, serà una eina molt útil ja que permeten aportar evidències i en conseqüència, valorar amb un grau d'objectivitat la possibilitat de què la persona gran estigui patint una situació de maltractament.

Claus i estratègies per a l'entrevista: generar una relació de confiança

ASPECTES GENERALS

Les entrevistes es faran per separat, a la persona gran maltractada, a la persona responsable del maltractament i a les persones de l'entorn.

El fet de poder disposar d'una informació prèvia de la persona gran, com amb qui viu, qui el visita, el seu historial mèdic, qui el cuida en definitiva és de gran utilitat

La persona gran és i ha de ser protagonista del seu propi procés (mentre tingui capacitat de decisió)

Potenciar les possibilitats i recursos de la persona gran víctima de maltractaments.

Formular les preguntes de forma oberta i general, no obstant cal també fer preguntes molt específiques entorn al tema dels maltractaments

L'ENTORN	<p>Les visites a domicili donen una informació molt valuosa, cal considerar-la sempre que sigui possible</p> <p>Fer les entrevistes en privat a fi de preservar la confidencialitat</p> <p>Generar un ambient de calidesa i confort</p>
LA INTERACCIÓ I LA COMUNICACIÓ	<p>Establir una relació empàtica</p> <p>Mantenir un contacte visual constant</p> <p>No emetre judicis de valor</p> <p>Respectar els valors i les tradicions de les persones</p> <p>Utilitzar un llenguatge que s'adapti a les condicions de la persona gran</p> <p>Mostrar interès i atenció a tot allò el que expressa la persona, és a dir, fer escolta activa</p> <p>Permetre l'expressió de les emocions i respectar els silencis</p> <p>Donar informació útil i adaptada a cada persona segons les seves capacitats</p>
LA COMUNICACIÓ NO VERBAL	<p>Potenciar l'observació dels elements de la comunicació no verbals</p> <p>Mantenir una postura relaxada i una actitud tranquil·la</p> <p>Parar atenció:</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'aspecte general de la persona • El paralenguatge (les inflexions de la nostra veu, la modulació, el to i el timbre) • La gestualitat • Les expressions facials dels estats emocionals, agrupades bàsicament en dues categories: <ul style="list-style-type: none"> - Les que expressen plaer, excitació, felicitat i confort. - Les que expressen ansietat, tristesa i evitació.

9.2— Instruments dirigits tant a les víctimes dels maltractaments com als professionals i a les persones cuidadores

Els instruments següents estan considerats com un suport complementari als professionals per esbrinar l'existència o no d'alguna de les diverses formes de maltractament a les persones grans. Es tracta de qüestionaris, tests, entrevistes, llistats d'indicadors i de factors de risc.

Cal tenir en compte que la utilització de tots els instruments requereixen un coneixement i l'entrenament específic per a la seva administració. A continuació destaquem els següents:

- **L'EASI (Elder Abuse Suspicion Index):** És un instrument que permet obtenir un Índex de Sospita de Maltractaments vers a les persones grans. Consta de 5 preguntes dirigides a la persona gran, i una darrera pregunta dirigida a la persona professional que realitza l'entrevista.
- **Qüestionari de detecció realitzat per la Canadian Task Force:** Consisteix en una sèrie de preguntes directes que foren suggerides per a que fossin incorporades en les visites rutinàries amb las persones grans, amb la finalitat de determinar el possible risc d'alguna situació de maltractament.
- **Indicadors de maltractament en el cuidador i la persona gran (IOA):** L'escala fou desenvolupada per Reis i Nahmiash, a través de la selecció d'un conjunt d'indicadors de maltractaments identificats en investigacions anteriors. Esta formada per 27 ítems i avalua tant indicadors presents en el cuidador com en la persona cuidada. És completat per personal entrenat.
- **Hwalek-sengstock (1991) Abuso de ancianos (HS/EAST) Neale, AV, Hwalek, MA, Scott, RO, & Stahl, C:** Validació de la prova Hwalek-Sengstock major projecció d'abús. Instrument de detecció per identificar les persones grans amb alt risc de vulnerabilitat. Aquest test està dissenyat per a que pugui ser contestat en format auto-informe, és a dir, que la pròpia persona gran el pogui fer de forma autònoma. Mesura la vulnerabilitat de la persona gran i les situacions potencialment abusives a les que pot estar fer front.
- **Caregiver abuse screen (CASE).** Es un instrument per ser contestat per la persona de l'entorn de la persona gran que es consideri cuidador principal d'aquesta. Té un format molt breu (tant sols 8 ítems) que es contesten en format dicotòmic (sí/no).

10— L'actuació

La tasca d'intervenció s'ha de fer mitjançant un treball en xarxa, molt àgil, que permeti transmetre la informació dels diversos professionals que intervenen en un mateix cas i també, la d'equips d'experts en maltractaments a les persones grans, equips que actuen com assessors.

L'actitud positiva i competent dels professionals durant la intervenció, aportarà seguretat a la persona gran maltractada així com una garantia de la defensa dels seus drets. S'ha de procurar no fer res que pugui aïllar més a la víctima, ni tampoc culpabilitzar-la o desanimar-la amb frases com "si hagués fet això el maltractament no hauria ocorregut" o "vostè el que ha de fer és marxar de la casa immediatament" o "sinó fa el que li diem no l'hi podrem donar cap servei". És important no oblidar que la persona gran pot refusar la proposta d'intervenció que se li formuli.

Cal posar molta atenció a les opinions que s'aboquen en els informes, com per exemple, "la possible víctima estava beguda, presenta un aspecte desagradable, està en un estat d'histèria i fora de si" ja que poden ser utilitzades contra la víctima en les decisions que pugui prendre aquell que llegeixi el document.

És bàsic avaluar la receptivitat de la persona gran víctima de maltractament a l'hora de rebre ajut. Cal articular la màxima informació del cas a través dels professionals que hi intervenen i tenir en consideració a la persona gran com a protagonista clau en l'elaboració del pla d'intervenció.

La confidencialitat és sovint un dilema en els casos on han d'actuar molts professionals o professionals de diferents organitzacions. És important tenir present que la pràctica de l'ètica és escoltar, buscar compromisos segurs sobre la història de la persona gran i adoptar una visió que vagi més enllà de la negativa que pugui expressar la persona gran maltractada. També, preservar la confidencialitat mitjançant l'intercanvi d'informació ja sigui amb la persona responsable del maltractament o amb els diversos familiars.

10.1— Principis que guien l'acció

La intervenció ha de emmarcar-se dins un context on es consideri, entre altres, els següents aspectes:

- ✓ Preservar davant de tot els drets de les persones grans, i especialment els que a continuació destaquen:
 - Dret a l'autodeterminació, i per tant, a la possibilitat de rebutjar o acceptar a rebre ajuts
 - Dret a gaudir de tota la informació
 - Dret a tenir les necessitats bàsiques cobertes

- ✓ Preservar, tant com sigui possible, les relacions personals i els desitjos manifestats.

- ✓ Intervenir ocasionant el mínim dany possible sense emetre prejudicis, ni fer judicis de valor
- ✓ Respectar el principi d'autonomia, en aquest cas, relacionada amb la voluntat de la persona gran per a governar les seves accions
Aquest principi ve determinat per:
 - La llibertat d'elecció
 - L'absència de coacció
 - L'elecció basada en la racionalitat d'un consentiment
- ✓ Els principis de la Bioètica: beneficiència, no maleficència, autonomia i justícia

Accions vers la persona gran víctima de maltractament

A) EN EL SUPÒSIT QUE LA PERSONA PUGI DECIDIR PER ELLA MATEIXA

• En tot moment cal respectar la decisió de la persona, és a dir tenir en compte el principi d'autodeterminació. • Oferir suport i ajut per a poder esbrinar i entendre que està passant dins la seva situació de maltractament. • Acció d'assessorament envers els possibles factors de risc • Proporcionar-li tot tipus d'informació, de forma clara i exhaustiva (programes, ajuts, mediació, serveis socials i de salut, equipaments). • Conèixer i analitzar totes les accions portades a terme prèviament a la detecció del maltractament. • Incrementar la seva autoestima i reduir la seva inculpaació. • Potenciar els recursos que la persona pot posar en joc davant la situació que està patint (l'empoderament). • Proposar-li estratègies d'acció que estiguin al seu abast en funció de les seves circumstàncies.	• Exercir un bon acompanyament i suport emocional • Proporcionar i garantir una continuïtat de recolzament respecte a la situació, fins que aquesta hagi canviat o finalitzat. • Fer ús de les intervencions psicoterapèutiques com les dinàmiques de grup, grups de suport emocional i grups d'ajuda mútua (GAM). • Potenciar els vincles familiars i socials. • Evitar l'aïllament i la solitud. • Cercar alternatives a una possible institucionalització (pisos amb serveis i/o tutelats, estades temporals en centre, acolliment familiar, unitats convivencials) • Informar de la figura de l'assistent del Codi Civil Català • Considerar les accions legals (denúncia, mesures cautelars, etc.)

B) EN EL SUPÒSIT QUE LA PERSONA NO PUGUI DECIDIR PER ELLA MATEIXA

• Fer comunicat i/o denúncia a Jutjat o fiscalia segons procedeixi • Iniciar la proposta d'un procés d'incapacitació jurídica per gaudir d'alguna figura jurídica tutelar (tutor, curador, defensor judicial)	• Avaluació i pla d'acció coordinada amb els serveis socials, els serveis de salut i els jurídics • Potenciar la figura del Guardador de Fet • Petició d'ingrés involuntari

És molt important avaluar la receptibilitat per part de la víctima, de la intervenció proposada abans de iniciar-la. Es poden seguir quatre etapes:

- 1— La renúncia per part de la víctima que no reconeix els maltractaments, per negació, culpabilitat, exculpació, protecció al responsable del maltractament, ambivalència o aïllament, entre altres.
- 2— La persona gran que és la víctima reconeix la gravetat de la situació i per tant reconeix que necessita suport i ajut.
- 3— La persona gran que no desitja l'ajut però que és coneixedora de que sí està en situació de maltractament.
- 4— La persona gran víctima, accepta i desitja un suport ja que veu clar que necessita un canvi de la situació en què està immersa.

10.2— Objectius de la intervenció

- ✓ Prevenir el maltractament
- ✓ Protegir a la víctima
- ✓ Respectar l'autonomia de la víctima
- ✓ Determinar quina és la intervenció més adequada en cada cas
- ✓ Entendre-ho com un procés dinàmic
- ✓ Tenir en compte els aspectes ètics i legals

10.3— Pla d'intervenció

La intervenció ha de seguir un pla d'intervenció consensuat entre els professionals. S'ha de tenir en compte les següents actuacions contingudes i registrades en un document:

- 1— Contactar amb tots els agents per escrit
- 2— Formalitzar traspàs informació
- 3— Qui disposi de més informació sobre la situació de maltractament ha de liderar la intervenció
- 4— Consensuar accions i recursos
- 5— Executar accions i recursos
- 6— Temporalització accions i recursos
- 7— Revisió i avaluació. Establir temporalització
- 8— Consulta equip especialitzat, si s'escau

Revisar apartat 11.3
Protecció de dades

Tots els serveis o recursos han de tenir:

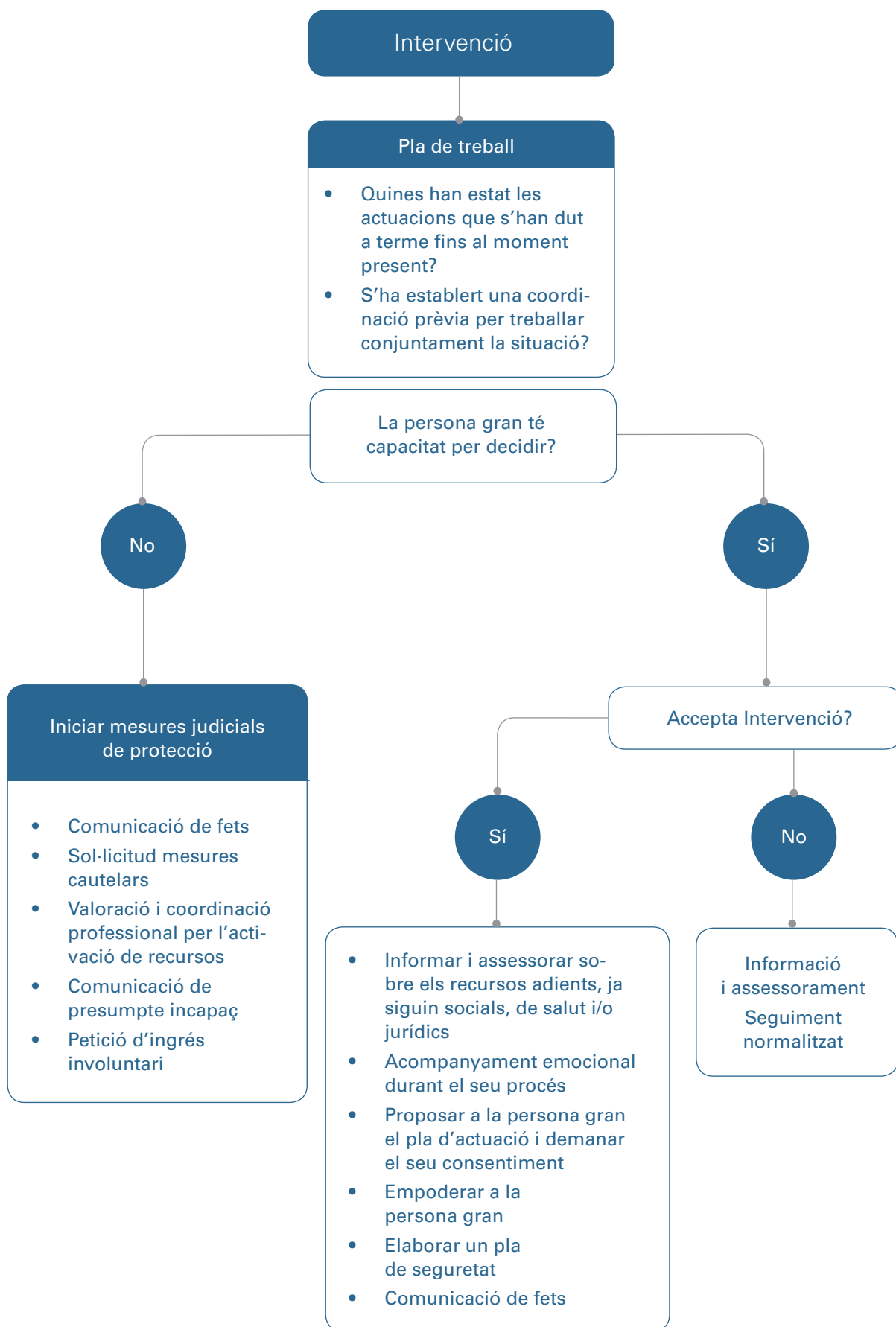
- ✓ Informació del cas
- ✓ Pla de intervenció consensuat
- ✓ Accions fetes per cada professional o recurs
- ✓ Informes propis i dels altres professionals, serveis i recursos si s'escau

Quan hi ha deteriorament cognitiu o malaltia mental, des de Atenció Primària de Salut fer valoració bàsica a consulta a efectes de tenir un primer diagnòstic que determini la capacitat o no de la persona.

Posteriorment, el metge de família ha de fer derivació a Neurologia de l'Hospital de Viladecans o EAIA de Benito Menni, per valorar deteriorament cognitiu i trastorn de conducta. També la UFFIS Hospital Viladecans pot derivar a EAIA de Benito Menni.

UFFIS Hospital Viladecans, valora persones ingressades després d'interconsulta del metge especialista, i segons la valoració es pot sol·licitar, si és necessari, ingrés a la unitat de psicogeriatría de Hospital Benito Menni.

En el supòsit de patologia psiquiàtrica aguda derivar a Sant Joan de Déu.

11— Aspectes jurídics

En situacions de maltractaments a persones grans cal tenir clar quins són els camins que s'han de seguir per donar una protecció efectiva a la persona que els pateix. Per aquest motiu, s'han de tenir presents els recursos legals i qui és o quins són els responsables de la seva aplicació. És necessari presentar els escrits als llocs adients, als efectes de no retardar la intervenció, i poder donar protecció legal a les persones grans el més aviat possible.

En aquest quadre queda reflectit a quin òrgan s'ha de presentar a cada comunicat i/o sol·licitud. Posteriorment es detalla els continguts i tots aquells aspectes que s'han de tenir en consideració.

JUTJAT DE 1A INSTÀNCIA	A FISCALIA	AL JUTJAT D'INSTRUCCIÓ	AL JUTJAT DE GUÀRDIA
<ul style="list-style-type: none"> • Mesures cautelars • Ingrés Involuntari • Guarda de Fet • Incompliment tutor, curador o defensor judicial 	<ul style="list-style-type: none"> • Mesures cautelars • Comunicació de presumpte incapaç • Denúncia de fets • Ordre de protecció de víctimes 	<ul style="list-style-type: none"> • Denúncia de fets 	<ul style="list-style-type: none"> • Denúncia de fets • Ordre de protecció de víctimes

11.1— Mesures quan a la persona li manca la capacitat de decidir

Quan hi ha una situació d'abús i la persona té minvada o ha perdut la capacitat de decidir, prèvia avaluació i concreció de cada cas, es poden fer les següents actuacions davant: el jutjat de 1ª Instància, la Fiscalia, el Jutjat d'Instrucció i el Jutjat de Guàrdia.

Al jutjat de 1ª instància

→ MESURES CAUTELARS

Si es tracta d'una situació de risc, i cal una actuació urgent per part dels jutjats, a nivell personal o patrimonial es poden demanar mesures cautelars als efectes de protegir la persona.

Aquestes mesures es presenten al Deganat dels jutjats que pertanyi el municipi.

Es convenient **concretar quines mesures cautelars es demanen al jutjat**, que serà diferent en funció de cada cas.

A títol orientatiu es poden demanar:

- Bloqueig dels comptes de la persona maltractada
- Ordenar no disposició de bens per part de presumpte responsable del maltractament
- Suspensió o revocació de poder notarial
- Suspensió o revocació documents d'autotutela
- Requerir entitats bancàries aportin extractes de comptes per comprovar els moviments bancaris
- Anotació preventiva al Registre de la Propietat de les mesures cautelars
- Adopció de mesures de protecció del patrimoni
- Esbrinar bens de la persona maltractada per dictar ordre de protecció del patrimoni

A les mesures cautelars es nomena un Defensor Judicial o Administrador patrimonial.

Si hi ha alguna persona física o jurídica que és adient per exercir el càrrec tutelar, es pot proposar en el mateix escrit.

Es recomana que la petició de Defensor Judicial sigui tant per l'àmbit personal com patrimonial, perquè d'aquesta manera es dona una protecció integral a la persona, però caldrà analitzar cada cas.

És important fer un seguiment de les mesures cautelars, trucar o anar al Jutjat, perquè a vegades pot estar arxivat o aturat el procediment, i es dona per fet que segueix el curs normal.

Com es demana un procediment especial, que és més urgent i àgil, s'ha de vetllar perquè així sigui, ja que la persona necessita una protecció immediata.

Cal aportar:

Informe social:

On es detalla de manera concreta la situació de risc, la necessitat d'intervenció, i quina és la persona o persones que presumptament maltracten a la persona gran:

- Dades de les persones més properes, familiars, cuidadors, veïns, dades econòmiques, habitatge, qualsevol informació adient de l'entorn de la persona.

- La manca d'alguna informació no ha de ser motiu per retardar la presentació de la petició de mesures cautelars.
- Des de la presentació, i mentre el jutjat pren una decisió, en qualsevol moment podem aportar noves informacions que ajudin al Jutjat i Fiscalia en la seva tasca.
- Els informes han de ser concrets, remarcant amb majúscules, subratllat, o qualsevol distintiu, allò que ha de suposar una especial atenció al Jutjat i Fiscalia.
- És important centrar quin és el problema i la necessitat a protegir. No divagar amb antecedents personals o de l'entorn, malgrat que siguin importants, atès que és més important detallar el perquè cal prendre una mesura de protecció personal o patrimonial.
- També, explicar quins són els indicadors o símptomes que evidencien o porten a concloure que la persona pateix un deteriorament cognitiu o li manca la capacitat de decidir, amb independència de que s'acompanyi o no l'informe mèdic.
- En el cas que la persona gran maltractada no pugui entendre el contingut de la citació judicial que rebrà, degut a la pèrdua de capacitat o altre motiu, o bé que el seu entorn presumptament maltractador pugui evitar o dificultar la presentació de la persona maltractada davant el jutjat -on es realitza l'exploració judicial i el reconeixement del metge forense-, és necessari posar-ho en coneixement del Jutjat a l'escrit de petició de mesures cautelars, a fi que prengui les mesures oportunes i es puguin practicar aquestes dues proves imprescindibles per adoptar les mesures cautelars.
- També es pot proposar, davant la previsió que hagi impediments, que el Jutjat acordi que la citació es faci mitjançant els cossos de seguretat (Mossos d'Esquadra o Policia Local).
- L'extensió de l'informe no significa que sigui més o menys útil. La utilitat és que l'Informe proporcioni al Jutjat tot allò que li cal conèixer per adoptar la mesura.

Informe mèdic:

Aquest document és important a efectes de què un metge aporta els seus coneixements per acreditar que la persona no pot prendre decisions, li manca capacitat o judici de valor, etc...

- És un informe que ajuda a la presa de decisions del Jutjat, però en determinades ocasions no es disposa d'aquesta informació, no serà possible obtenir-la, o es trigarà molt en tenir-la.
- No tenir informe mèdic mai ha d'impedir la demanda de les mesures cautelars, ja que tot i ser un document important, no és imprescindible, perquè el Jutjat per decidir si adopta mesures cautelars, prèviament demanarà la intervenció del Metge Forense.

Altra documentació:

Si es disposen d'altres documents que es consideren que poden ser d'utilitat per provar la situació de risc, la necessitat de prendre mesures, aclarir el context, o qualsevol element de prova, també es pot aportar com documentació annexe a la sol·licitud de mesures cautelars.

- Hi ha la possibilitat de demanar al Jutjat que remeti oficis (escrits) a altres persones o organismes quan es creu que poden ser necessaris o d'interès per acordar les mesures; per exemple, si no pot obtenir la informació mèdica, es pot demanar que el Jutjat ho sol·liciti al CAP o a l'Hospital. Si cal informació econòmica, es pot demanar que el Jutjat es dirigeixi a l'entitat bancària. Si la persona resideix o ha residit en una institució (residència, centre sociosanitari, ...), i es considera que poden tenir alguna dada o informació d'interès, es pot demanar als responsables d'aquelles institucions

→ INGRÉS INVOLUNTARI

La petició d'ingrés involuntari es presenta al Deganat dels jutjats que pertanyi el corresponent municipi.

Es pot fer proposta de a quin establiment residencial o hospitalari concret s'ha de fer l'ingrés, no és imprescindible, però això no vol dir que el Jutjat en garanteixi la plaça, només autoritza o no l'ingrés. Per tant, és important gestionar on es farà l'ingrés, per assegurar que es portarà a terme en cas d'autorització judicial.

Si no es disposa de la valoració neurològica o psiquiàtrica, en el mateix escrit de petició d'ingrés, es pot demanar que es realitzi per professionals del centre hospitalari, i en funció dels resultats de les proves i exploracions, que és derivi l'ingrés al centre més adient.

Tenir en compte que el Codi Civil de Catalunya estableix que *“L'internament en un establiment especialitzat d'una persona per raó de trastorns psíquics o malalties que puguin afectar la capacitat cognitiva requereix l'autorització judicial prèvia si la seva situació no li permet decidir per si mateixa, qualsevol que en sigui l'edat.”*

Quan hi ha una situació d'urgència, “No cal autorització judicial prèvia si es produeix una causa d'urgència mèdica que requereixi l'internament sense dilació. Aquesta causa ha d'ésser constatada per un facultatiu i s'ha de fonamentar en un risc immediat i greu per a la salut del malalt o per a la integritat física o psíquica del malalt o d'altres persones.

El director de l'establiment on es faci l'internament l'ha de comunicar a l'autoritat judicial del lloc on estigui l'establiment en el termini de vint-i-quatre hores.

L'autoritat judicial ha de ratificar o deixar sense efecte l'internament, d'acord amb la legislació processal, en el termini de setanta-dues hores des que rep la comunicació.”

Cal aportar:

Informe social:

On de manera concreta es detalli la situació de risc, i es justifiqui la necessitat d'ingrés en un centre.

- És important remarcar quins són els perjudicis i riscos que pot patir la persona si continua vivint al seu habitatge. Alhora determinar perquè l'atenció assistencial que necessita la persona no es pot rebre en el propi domicili, i és imprescindible que es faci en un centre assistencial o sanitari, psiquiàtric, ...
- Afegir qualsevol informació adient de l'entorn de la persona que reforci la necessitat de fer l'ingrés.
- La manca d'alguna informació no ha de ser motiu per retardar la presentació de la petició d'ingrés involuntari.
- Des de la presentació, i mentre el Jutjat pren una decisió, en qualsevol moment podem aportar noves informacions que ajudin al Jutjat i Fiscalia a la seva tasca.
- Els informes han de ser concrets, remarcant amb majúscules, subratllat, o qualsevol distintiu, allò que ha de suposar una especial atenció al Jutjat i Fiscalia.
- És important centrar quin és el problema i la necessitat a protegir.
- No divagar amb antecedents personals o de l'entorn, tot i ser importants, ja que el més important és concretar perquè cal acordar ingrés involuntari.
- També explicar quins són els indicadors o símptomes que evidencien o porten a concloure que la persona pateix un deteriorament cognitiu o li manca capacitat de decidir, o que la persona està en una situació de risc, o pot posar en perill a terceres persones, amb independència de que s'acompanyi o no de l'informe mèdic.
- En el cas que la persona, per la qual es demana l'ingrés, no tingui capacitat per entendre el contingut de la citació judicial que ha de rebre, o que es presumeixi que el seu entorn tractarà d'evitar o dificultar la presentació de la persona maltractada davant el jutjat per realitzar-li la exploració i reconeixement forense necessaris, caldrà posar-ho en coneixement del jutjat en el mateix escrit de petició d'ingrés involuntari, per tal que es prenguin les mesures oportunes i es puguin practicar les proves imprescindibles per adoptar les mesures cautelars.
- També es pot proposar, davant la previsió que hagin impediments, que el Jutjat acordi que la citació es faci mitjançant la Policia (Mossos d'Esquadra o Policia Local).
- Al mateix temps, si tenim indicis que, malgrat s'acordi per part del Jutjat l'ingrés involuntari, aquest no es podrà porta a terme, per la negativa de la pròpia persona o del seu entorn, hem d'explicar al Jutjat i demanar l'auxili judicial, perquè ordeni el cossos de seguretat i/o serveis sanitaris que facin les actuacions necessàries a fi de garantir el compliment de la autorització d'ingrés involuntari.

Informe mèdic:

Aquest document és important a efectes de que un metge aporta els seus coneixements per acreditar que la persona no pot prendre decisions, li manca capacitat o judici de valor, etc.

- És un informe que ajuda a la presa de decisions del Jutjat, però en determinades ocasions no es disposa d'aquesta informació, no serà possible obtenir-la, o es trigarà molt en tenir-la.
- No tenir informe mèdic mai ha d'impedir la demanda de les mesures cautelars, ja que tot i ser un document important, no és imprescindible, perquè el Jutjat per decidir si adopta mesures cautelars, prèviament demanarà la intervenció del Metge Forense

→ GUARDA DE FET

La comunicació de guarda de fet es presenta al Deganat dels jutjats on pertanyi el corresponent municipi.

Ho presenta la persona física o jurídica que ha assumit la guarda de fet.

Cal demanar al Jutjat que expedeixi una resolució conforme s'ha obert expedient de guarda de fet.

S'ha de demanar al Registre Civil del naixement de la persona maltractada que practiqui inscripció de la guarda de fet.

→ INCOMPLIMENT TUTOR, CURADOR O DEFENSOR JUDICIAL

Quan un tutor, curador o defensor judicial no compleixen les seves obligacions com a tals, cal comunicar-ho al Jutjat que ha declarat la incapacitació o la mesura cautelar, o a Fiscalia, a efectes de fer la remoció del càrrec i nomenar un nou tutor, curador o defensor judicial.

A la comunicació cal adjuntar un informe social per justificar la mala praxis del tutor, curador o defensor judicial, així com qualsevol documentació testimoni que estigui disponible.

Si no hi ha informació de quin Jutjat a acordat la tutela, curatela o defensor judicial, es pot demanar la partida de naixement de la persona tutelada al Registre Civil de lloc de naixement.

Es molt important tenir present que la petició de mesures cautelars, ingrés involuntari i guarda de fet no són incompatibles ni excloents, i per tant, es poden demanar totes o alguna d'elles al mateix temps, però sempre en escrits independents per cada petició concreta, i acompanyant els informes adients a cada comunicació.

S'ha de valorar a cada cas quines actuacions són necessàries, i quan cal presentar-ho temporalment en funció de cada situació o successió de fets.

A fiscalia

→ MESURES CAUTELARS

Les mesures també es poden demanar directament a Fiscalia. Les mesures cautelars, es suggereix presentar-les, per si el Jutjat decideix no donar tràmit a la petició.

En principi, el procediment és més àgil si es presenta directament al Jutjat, degut a que Fiscalia, abans de presentar la petició de mesures cautelars, haurà de valorar si cal o no demanar-les, si la persona té capacitat o no, i per tant, inevitablement trigarà dies o setmanes a fer la petició al Jutjat.

No hi ha una documentació obligatòria per aportar, tal com també passa quan es demanen al Jutjat, i per tant, sempre i quan sigui possible, es recomana la mateixa que es relaciona a les mesures cautelars dirigides al Jutjat de 1ª instància.

→ COMUNICACIÓ DE PRESUMPTE INCAPAÇ

Qualsevol persona que tingui coneixement d'un presumpte incapaç ho pot comunicar a Fiscalia de lloc on resideix la persona, mitjançant el *Protocol per a la aplicació de criteris de cribatge abans d'iniciar un procediment d'incapacitació*.

Per tant, no és una opció exclusiva dels Serveis Socials, si no que també ho poden fer els centres sanitaris, centres assistencials, familiars que no estiguin legitimats per demanar al Jutjat la incapacitació, cuidadors, veïns, coneguts, etc...

La manca d'un document contingut al protocol de cribatge no ha de retardar la presentació d'aquest, ja que la persona necessita una protecció el més aviat possible. Un cop presentat, es pot contactar amb Fiscalia per tenir coneixement del número de procediment, i aportar posteriorment el que calgui.

Si no hi ha possibilitats d'obtenir informe mèdic per qualsevol circumstància, es recomana indicar-ho per escrit quan es presenti el protocol, i deixar ben clar quins són els indicadors de pèrdua de capacitat, perquè posteriorment al reconeixement judicial i exploració del metge forense puguin verificar i concloure que hi manca de capacitat.

Si és el cas, cal justificar la impossibilitat d'accés per obtenir l'esmentat informe, i proposar l'auxili dels cossos de seguretat per obtenir l'accés al domicili i fer valoració o bé trasllat al Jutjat pel reconeixement del metge forense.

Cal fer el seguiment a Fiscalia si s'ha presentat demanda d'incapacitació, ja que el fet d'haver efectuat la comunicació no assegura que el Ministeri Fiscal presenti la demanda.

Tenir en compte que les autoritats i funcionaris públics que, per raó dels seus càrrecs, coneixen l'existència d'una possible incapacitat en una persona han de complir la llei estableix l'obligació de manifestar-ho al Ministeri Fiscal (art.757.3º LEC).

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es tenen coneixements d'uns fets que poden ser qualificats com delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'instrucció o Jutjat de Guàrdia o Mossos d'Esquadra.

La denúncia, quan es dirigeix al Ministeri Fiscal es presenta a la Fiscalia que pertanyi o estigui adscrita el municipi.

També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

En funció de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

→ ORDRE DE PROTECCIÓ DE VÍCTIMES

Quan hi ha una situació objectiva de risc per la persona maltractada, i es tracti d'un maltractament físic o psicològic infligit a les persones d'acord amb el que esmenta l'article 173.2 del Codi Penal:

"... La parella, els ascendents, o incapaços que hi conviuen, als subjectes a tutela, curatela, acolliment o guarda de fet, o persona emparada en qualsevol altra relació per la que es trobi integrada en el nucli de convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats"

Sense perjudici del deure de denúncia abans citat, hi ha l'obligació de *comunicar-ho immediatament* al Jutjat de Guàrdia o al Ministeri Fiscal, per incoar o instar un procediment per a l'adopció de la ordre de protecció (Article 544 tercer Llei enjudiciament Criminal).

Aquesta violència serà considerada agreujant quan es realitzi en el domicili comú o en el de la víctima.

Al jutjat d'instrucció

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es té coneixements d'uns fets que poden ser qualificats com a delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'instrucció o al Jutjat de Guàrdia.

La denúncia, quan es dirigeix al Jutjat d'Instrucció es presenta al Deganat dels Jutjats que pertanyi el nostre municipi. Es recomana consultar a cada partit judicial el sistema de presentació.

També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

Al jutjat de guàrdia

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es té coneixement d'uns fets que poden ser qualificats com a delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'Instrucció o Jutjat de Guàrdia.

La denúncia es presenta en Jutjat de Guàrdia que pertanyi el municipi corresponent.

També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

→ ORDRE DE PROTECCIÓ DE VÍCTIMES

Quan hi ha una situació objectiva de risc per la persona maltractada, i es tracti d'un maltractament físic o psicològic infligit a les persones que esmenta l'article 173.2 del Codi Penal:

“... qui sigui o hagi estat cònjuge o sobre persona que estigui o hagi estat lligada a ell per una anàloga relació d'afectivitat encara no hagi convivència, o sobre els descendents, ascendents, germans o menors o persones amb discapacitat necessitades d'especial protecció que amb ell convisquin, als subjectes a tutela, curatela, acolliment o guarda de fet, o persona emparada en qualsevol altra relació per la que es trobi integrada en el nucli de convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats”

Sense perjudici del deure de denúncia abans citat, hi ha l'obligació de comunicar-ho immediatament al Jutjat de Guàrdia, al Ministeri Fiscal, o Mossos d'Esquadra, les oficines d'atenció a la víctima o als serveis socials o institucions assistencials dependents de les Administracions públiques, per incoar o instar un procediment per a l'adopció de la ordre de protecció. (Article 544 tercer Llei Enjudiciament Criminal).

Aquesta violència serà considerada agreujant quan es realitzi en el domicili comú o en el de la víctima.

A cossos de seguretat (mossos d'esquadra i policies locals)

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es té coneixement d'uns fets que poden ser qualificats com a delictes s'ha de comunicar a Fiscalia o al Jutjat d'instrucció o Jutjat de Guàrdia o Cossos de Seguretat.

La denúncia es presenta a la Comissaria de Mossos d'Esquadra que pertanyi el municipi corresponent. En cas urgència trucar al 112.

11.2—

Mesures quan hi ha capacitat de decidir

Si la persona gran maltractada té capacitat per a decidir, es poden utilitzar les mesures de prevenció que estan a l'abast en la nostra legislació com:

- L'autotutela
- Document de Voluntats Anticipades (Testament Vital)
- El poder preventiu
- L'assistència
- Patrimoni protegit

Altres informacions complementàries que ha de tenir la persona maltractada referents a possibles actuacions a dur a terme, com ara:

- Reclamar una pensió d'aliments
- Atorgar un contracte d'aliments
- Relacions convivencials d'ajuda mútua.
- Llei d'acolliment de persones grans.
- Donar rendibilitat a les propietats immobles mitjançant figures com el contracte de vitalici, la venda amb usdefruit o l'hipoteca inversa.
- Servei d'orientació jurídica dels Col·legis d'advocats i assistència jurídica gratuïta
- Servei de mediació

Cal recordar que no tota situació de maltractament tindrà una resposta des de l'àmbit penal.

En el supòsit que una persona maltractada no vulgui denunciar la seva situació de maltractament, i tingui capacitat de decisió, el professional continua tenint l'obligació de fer la comunicació al Jutjat o a Fiscalia.

Tanmateix, s'informarà a la persona gran en situació de maltractament l'obligació que té el professional en comunicar-ho.

Davant la situació de no poder accedir al domicili, i es tingui sospita de maltractament, es posarà en coneixement del Jutjat de Guàrdia o Fiscalia la possible situació de risc, als efectes de que s'autoritzi la intervenció en el domicili, o prengui les mesures proposades des dels serveis socials.

A part del delicte de violència domèstica ja esmentat, a nivell genèric es donen altres tipus de delictes com poden ser:

Tipus de delicte i/o faltes	
Lesions	Codi Penal: Art.147, 148
Vexacions	Codi Penal: Art.173
Amenaces	Codi Penal: Art.169, 170, 171
Coaccions	Codi Penal: Art.172
Detenció il·legal	Codi Penal: Art.163, 165, 166
Delictes contra la integritat moral i tortures	Codi Penal: Art.173
Agressió sexual i abús sexual	Codi Penal: Art.178, 179, 180, 181, 184-186
Apropiació indeguda	Codi Penal: Art.252
Estafa	Codi Penal: Art.248, 249, 250
No compliment dels deures legals d'assistència de la tutela o de prestar l'assistència necessària per el sosteniment dels seus ascendents o cònjuge, que estiguin necessitats	Codi Penal: Art.226, 228
Utilització d'aquesta per a pidolar	Codi Penal: Art.232
Induir a abandonar el domicili familiar	Codi Penal: Art.224

Abandó d'un incapaç per part de la persona encarregada de la seva guarda, agreujant la pena si l'abandó el realitza el tutor	Codi Penal: Art.229, 230
Omissió del deure de socorre	Codi Penal: Art. 195, 196
Administració deslleial	Codi Penal: Art. 252

Davant d'un presumpte delictes es poden fer actuacions davant:

- Fiscalia
- Jutjat de Guàrdia
- Jutjat d'Instrucció
- Mossos d'esquadra

A fiscalia

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es té coneixement d'uns fets que poden ser qualificats com delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'Instrucció o Jutjat de Guàrdia.

La denúncia, quan es dirigeix al Ministeri Fiscal es presenta a la Fiscalia que pertanyi o estigui adscrita al nostre municipi.

També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

→ ORDRE DE PROTECCIÓ DE VÍCTIMES

Quan hi ha una situació objectiva de risc per la persona maltractada, i es tracti d'un maltractament físic o psicològic infligit a les persones que esmenta l'article 173.2 del Codi Penal:

“... La parella, els ascendents, o incapaços que hi conviuen, als subjectes a tutela, curatela, acolliment o guarda de fet, o persona emparada

en qualsevol altra relació per la que es trobi integrada en el nucli de convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats”

Sense perjudici del deure de denúncia abans citat, hi ha l'obligació de *comunicar-ho immediatament* al Jutjat de Guàrdia o al Ministeri Fiscal, per incoar o instar un procediment per a l'adopció de la ordre de protecció (Article 544 tercer Llei Enjudiciament Criminal).

Aquesta violència serà considerada agreujant quan es realitzi en el domicili comú o en el de la víctima.

Al jutjat d'instrucció

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es tenen coneixements d'uns fets que poden ser qualificats com delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'Instrucció o Jutjat de Guàrdia.

La denúncia, quan es dirigeix al Jutjat d'Instrucció es presenta al Deganat dels Jutjats que pertanyi el nostre municipi. També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

Al jutjat de guàrdia

→ DENÚNCIA DE FETS

Quan es té coneixement d'uns fets que poden ser qualificats com delictes s'ha de denunciar a Fiscalia o al Jutjat d'Instrucció o Jutjat de Guàrdia.

La denúncia es presenta en Jutjat de Guàrdia que pertanyi el nostre municipi. També es pot denunciar al Jutjat de Guàrdia quan tingui un caràcter molt urgent, el fets succeeixin fora de l'horari de recepció d'escrits del Deganat, o en cap de setmana.

Depenent de la gravetat de la situació es poden demanar mesures cautelars o penes accessòries com:

- Prohibició que la presumpta persona agressora resideixi en determinat lloc, barri o zona
- Prohibició d'anar a determinats llocs o assistir a determinats actes
- Prohibició d'aproximació o comunicació amb la víctima

→ ORDRE DE PROTECCIÓ DE VÍCTIMES

Quan hi ha una situació objectiva de risc per la persona maltractada, i es tracti d'un maltractament físic o psicològic infligit a les persones que esmenta l'article 173.2 del Codi Penal:

"... La parella, els ascendents, o incapaços que hi conviuen, als subjectes a tutela, curatela, acolliment o guarda de fet, o persona emparada en qualsevol altra relació per la que es trobi integrada en el nucli de convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats"

Sense perjudici del deure de denúncia abans citat, hi ha l'obligació de *comunicar-ho immediatament* al Jutjat de Guàrdia o al Ministeri Fiscal, per incoar o instar un procediment per a l'adopció de la ordre de protecció (Article 544 tercer Llei Enjudiciament Criminal).

Aquesta violència serà considerada agreujant quan es realitzi en el domicili comú o en el de la víctima.

Les denúncies i la petició d'ordre de protecció de víctimes també es poden presentar als Cossos de Seguretat (Mossos D'Esquadra i Policia Local).

No oblidar que els professionals estan obligats a denunciar els fets segons les següents normatives

LLEI ENJUDICIAMENT CRIMINAL ARTICLES 259 I 262

Art. 259: El que presenciés la perpetració de qualsevol delictes públic està obligat a posar-ho immediatament en coneixement del Jutge d'instrucció, de Pau, Comarcal o Municipal, o Funcionari fiscal més proper al lloc en què es trobés, sota la multa de 25 a 250 pessetes.

Art. 262: Els que per raó dels seus càrrecs, professions o oficis tinguessin notícia d'algun delictes públic, estaran obligats a denunciar-ho immediatament al Ministeri fiscal, al Tribunal competent, al Jutge d'instrucció i, en defecte d'això, al municipal o al funcionari de policia més proper al lloc, si es tractés d'un delictes flagrant.

Els que no complissin aquesta obligació incorreran en la multa assenyalada en l'article 259, que s'imposarà disciplinàriament.

Si el que hagués incorregut en l'omissió fos empleat públic, es posarà a més, en coneixement del seu superior immediat per als efectes al fet que pertocqués en l'ordre administratiu.

El que es disposa en aquest article s'entén quan l'omissió no produís responsabilitat conformement a les lleis.

LLEI 5/2008, DE 24 D'ABRIL, DEL DRET DE LES DONES A ERADICAR LA VIOLÈNCIA ARTICLE 11.
“Totes les persones professionals, especialment les professionals de la salut, dels serveis socials i de l'educació, han d'intervenir obligatòriament quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una evidència fonamentada de violència masclista, d'acord amb els protocols específics i en coordinació amb els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral”
LLEI ORGÀNICA 1/2004, DE 28 DE DESEMBRE, DE MESURES DE PROTECCIÓ INTEGRAL CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE. ARTICLE 32
<p>Quan la víctima es troba en una situació objectiva de risc: les entitats i organismes assistencials, públics o privats, estan obligats a posar en coneixement del jutjat de guàrdia o del ministeri fiscal quan hi haguí indicis fundats de la comissió d'un delictes o falta contra la vida, integritat física o moral, llibertat sexual, i llibertat o seguretat.</p> <p>L'ordre de protecció es podrà sol·licitar directament a l'autoritat judicial, al ministeri fiscal, o a les forces i cossos de seguretat, les oficines d'atenció a la víctima o als serveis socials o institucions assistencials dependents de les administracions públiques.</p>
LLEI 27/2003, REGULADORA DE L'ORDRE DE PROTECCIÓ DE LES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA).
En el supòsit que es confirmi la situació de maltractaments, cal realitzar un comunicat al Jutjat de Guàrdia i a Fiscalia.
DECRET 27/2003, DE L'ATENCIÓ SOCIAL PRIMÀRIA. ART. 10.9.
En el cas de que la víctima no vulgui denunciar la seva situació de maltractament i tingui capacitat de decisió, el professional continua obligat a fer la comunicació al Jutge o Fiscalia. Cal informar a la persona gran de l'obligació que té el professional de comunicar-lo.
CODI D'ÈTICA I DEONTOLÒGIC DELS TREBALLADORS I TREBALLADORES SOCIALS. CAP. III; 3.5.
Ei/la DTS/AS té la responsabilitat de denunciar davant de les persones o organismes competents els casos d'abús, maltractaments o abandonament de persones indefenses o incapacitades, o qualsevol altra situació que atempti contra els drets humans.

Tenir en compte que el Codi Penal considera incapaç a tota persona, hagi estat o no declarada la seva incapacitació, quan tingui una malaltia de caràcter persistent que li impedeixi governar la seva persona o els seus béns, per sí mateixa, per tant no cal la declaració d'incapacitació.

11.3— Protecció de dades

La protecció de dades és una obligació legal, en conseqüència cal tenir en compte quins són els límits i quan es poden cedir les dades.

Per cedir dades cal consentiment previ de la persona afectada, amb les següents excepcions:

- Si la cessió està autoritzada per una norma amb rang de llei.
- Si les dades són recollides de fonts accessibles al públic.
- Si les persones destinatàries són: Síndic de Greuges, Jutjats i Ministeri Fiscal.

Quan la cessió és entre professionals, les persones que faciliten o reben les dades han de ser sempre les persones referents de cada cas, degudament identificades.

La persona receptora de les dades s'obliga al compliment de tot el que disposa la normativa de protecció de dades d'igual manera que la persona emissora.

Quan es cedeixin dades a professionals d'altres serveis es limitarà l'accés a les dades estrictes i exclusivament necessàries per a la gestió adequada, i s'haurà de deixar constància. La gestió adequada és la concreció exacta de les raons per les quals es cedeixen les dades (finalitat i funcions), dels agents i destinataris (qui cedeix i a qui), i de les dades concretes que es poden cedir.

Els i les professionals estan obligats al secret professional respecte les dades.

La cessió de dades es fa amb la finalitat de protegir a les persones grans maltractades, i garantir el dret a la seva atenció i assistència.

Per a la cessió de dades, l'element fonamental és la finalitat i les funcions que hi estan relacionades.

La cessió de dades entre serveis o recursos d'àmbits funcional diferents, en situació de maltractaments, s'escau sempre.

Com annexe a la Guia teniu una proposta de document de traspàs de dades.

Quan hi ha una investigació policial no hi ha protecció de dades. Per tant, si Mossos d'Esquadra i/o Policia Local demanen dades, cal cedir-les.

Per protegir les dades transmeses, i evitar que arribin a terceres persones, es recomana codificar alguns aspectes de caire personal, tipologia de maltractament, i presumpte maltractador.

D'aquesta manera la informació i comunicació entre professionals garanteix que tant sols aquells que tenen accés a la informació són els que tenen coneixement de quina persona és i quina és la seva situació.

També es recomana que quan una persona comenci a ser usuària d'un servei o recurs, signi una autorització per cedir i traspasar dades.

Revisar document
de traspàs de
dades

Codificació per traspàs de dades

Tipologies de maltractaments	
T11	Físic
T12	Psicològic o emocional
T13	Sexual
T14	Econòmic
T15	Negligència
T16	Abandó
T17	Vulneració de drets

Presumpta persona maltractadora	
M21	Parella
M22	Fills/es i/o Nets/Netes
M23	Altres familiars
M24	Cuidadors no familiars
M25	Altres

Identificació persona gran maltractada	
Dues inicials de cada cognom	
0 = Home	1 = Dona
Any de naixement	

Exemple de codificació
Xavier Jiménez Maristany, nascut l'any 1940.
Codificació: JIMA01940

11.4— Formularis

1— Comunicació Guarda de Fet

AL JUTJAT DE 1ª INSTANCIA

Senyor/a, major d'edat, amb domicili a carrer
.....de Barcelona, i proveïda de D.N.I n°, davant el Jutjat
comparec, i com a millor en dret procedeixi

MANIFESTA:

Que atesa la situació socio-familiar i la presumpta incapacitació de senyor/a
....., amb D.N.I. n°, des d'aquesta data assumim la seva
guarda de fet, situació que posem en coneixement del Jutjat en aplicació d'allò
previst a l'article 225.2 de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi
Civil de Catalunya.

En aquest moment el/la senyor/a està ingressada al Centre
..... de Barcelona.

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset.

Signat.....

2— Petició Assistent

AL JUTJAT DE 1ª INSTANCIA

Senyor/a, major d'edat, amb domicili a carrer
de Barcelona, i proveït/ida de D.N.I n°, davant el Jutjat comparec, i com
a millor en dret procedeixi

DIC:

Que mitjançant el present escrit de conformitat al previst en l'article 226-1 del Codi Civil Català i següents concordants, formulo demanda de jurisdicció voluntària, interessant que se'm designi un ASSISTENT, i que aquest nomenament recaigui en la Fundació (o persona que es proposi)

FETS

Primer.- Sóc una persona de anys que viu sola. Malgrat tinc entorn familiar, la majoria de gestions i necessitats sempre ho he fet tota sola. Des de fa un temps, per qüestions de salut i/o físiques, tinc algunes dificultats per realitzar gestions i actuacions que he fet sempre sense problemes. Per exemple, em costa organitzar-me en gestions i tasques quotidianes, fer seguiment visites mèdiques, realitzar tràmits administratius i bancaris, entre d'altres. Tinc preservada la meua capacitat de decisió, però detecto que les meves limitacions, com a conseqüència del pas dels anys, cada cop fan més evident que necessito ajuda. Els meus familiars no poden donar-me aquest suport, i per aquest motiu demano que se'm designi un assistent.

(EXPLICAR EL FETS EN FUNCIO DE CADA SITUACIO PERSONAL)

Segon.- Tinc suport puntual des de els Serveis Socials del municipi, per ajudes assistencials i d'higiene de la llar, però no poden arribar a cobrir la totalitat de les meves necessitats i situacions esmentades, ja que aquesta no és la seva tasca.

A part dels recursos i serveis que tinc assignats, tinc la necessitat d'un suport per altres situacions personals.

Als precedents fets son d'aplicació els següents

FONAMENTS DE DRET

Únic.- Article 226-1 a 226-7 del Codi Civil Català.

En virtut d'això,

AL JUTJAT DEMANO: Que tenint per presentat aquest escrit, tingui per formulada demanda en sol·licitud de nomenament d'assistent, i acordi designar-me assistent a la Fundació..... (o persona proposada) per a que pugui ajudar-me en la realització dels tràmits i gestions anteriorment indicats.

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset.

Signat

3— Petició Ingrés Involuntari

AL JUTJAT DE 1ª INSTANCIA

Senyor/a, major d'edat, amb domicili a carrer
de Barcelona, i proveït/ida de D.N.I n°, davant el Jutjat comparec, i com
a millor en dret procedeixi

DIC:

Que el senyor/a precisa una supervisió i control continuat que no rep
en l'actualitat al seu domicili, suposant un agreujament de la seva situació per-
sonal tant a nivell higiènic, alimentari, com a sanitari. Segons es desprèn dels
documents aportats com a nombres amb el present escrit (informe social,
informe mèdic, altres).

S'ha intentat en diverses ocasions pal·liar aquesta situació però el sr/a.
no es mostra col·laborador/a, bàsicament per, sent impossible
procurar-li l'atenció deguda.

La situació d'atenció personal i la manca d'assistència deguda posa en risc la seva
situació personal. Això ha estat constatat pels serveis socials segons l'informe
acompanyat.

L'assistència que necessita no la pot rebre al seu domicili, per la necessitat de
seguiment i cures continuades, per la manca de capacitat per entendre la seves
necessitats assistencials, i perquè ajuda i suport en el seu domicili.

(Explicar tots aquells fets rellevants que facin evident que la persona no pot
romandre a domicili cal fer ingrés assistencial).

És per això, que per donar una protecció efectiva, i vist el contingut dels docu-
ments aportats, es sol·licita s'ordini l'INGRÉS INVOLUNTARI del sr/a en una
residència assistida (o el lloc adient per la seva atenció).

Considerant la negativa del sr/a a aquest ingrés, aquesta part es veu
obligada a demanar auxili judicial, sol·licitant s'ordini el menester perquè el
trasllat del domicili al centre assistencial es faci amb l'ajuda de la Policia Local
o el Cos de Seguretat que designi el Jutjat, a l'efecte de poder complir amb la
mesura precisada d'ingrés en el centre, i per minorar o limitar la resistència que
ofereix el sr/a

En virtut d'això,

AL JUTJAT DEMANO: Que tenint per presentat aquest escrit, amb els documents
acompanyats, es digni admetre'ls i a tenor de les manifestacions contingudes,
acordar de conformitat amb el demanat.

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset.

Signat

4— Comunicació Pressumpta Incapaç

A LA FISCALIA

Sr./a....., major d'edat, amb domicili en carrer n° de, i proveït/ida de D.N.I. n°; com a millor en dret procedeixi, comparec i

DIC:

Que pel present, a la vista del que es disposa en l'Art. 757.3 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, poso en coneixement del Ministeri Fiscal els següents fets que poguessin ser determinants de la MODIFICACIÓ DE LA CAPACITAT del sr/a de anys d'edat, i amb domicili en carrer n°, de

FETS

Primer.- El Sr/a. des de fa aproximadament un any ha entrat en un procés degeneratiu físic i psíquic que li impedeix la realització d'operacions patrimonials i personals per si sola, al no arribar a comprendre l'abast d'aquestes, havent estat els familiars aconsellats que iniciïn els tràmits oportuns per a la incapacitació d'aquesta persona, en honor de la protecció personal i patrimonial de la mateixa. S'acompanya com documento número u informi mèdic.

Segon.- Atenent a la seva situació i al seu patrimoni, es considera necessari un imminent control d'aquell/a, a causa que el/la sr/sra. ha hagut de ser ingressada en un centre gerontològic, perquè el seu estat suposava un risc per a ell/a.

Aquesta senyor/a no pot desplaçar-se, i per tant no pot fer les activitats mercantils necessàries per cobrir les seves necessitats, ni té, presumptament, la capacitat per destriar com és l'adequada.

El/la presumpte incapaç percep una pensió de la Seguretat Social de Euros, aproximadament.

(EN ELS FETS PODEN RELATARTOTS AQUELLS QUE ES CONSIDERIN POSEN EN PERILL A LA PERSONA O AL SEU PATRIMONI AIXÍ COM APORTAR ELS DOCUMENTS QUE ES CONSIDERIN NECESSARIS)

Tercer.- El Sr/a. és soltera/casat, manca de descendents, ascendents i germans, i els seus únics familiars són els seus nebots

Quart.- Atenent al progressiu deteriorament cognitiu del Sr/a. i la possibilitat de risc evident, si la Fiscalia ho estima oportú, s'haurien d'adoptar mesures cautelars protectores de la persona i del patrimoni.

FONAMENTS DE DRET

Únic.- Que d'acord amb l'Art. 757.3 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, qualsevol persona està facultada per posar en coneixement del Ministeri Fiscal els fets que puguin ser determinants de modificació de la capacitat.

En virtut d'això,

DEMANO.- Que tenint per presentat el present escrit juntament amb els seus documents i còpies de tots ells, se serveixi admetre-ho i tenir per lloc en coneixement del Ministeri Fiscal els anteriors fets per si fossin determinants de la modificació de la capacitat del senyor/a

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset.

Signat

5— Mesures Cautelars (presumpte incapaç)

AL JUTJAT DE 1ª INSTANCIA

Senyor/a, major d'edat, amb domicili a carrer de Barcelona, i proveïda de D.N.I n°, davant el Jutjat comparec, i com a millor en dret procedeixi

MANIFESTA:

Que pel present, a la vista del que es disposa en l'Art. 762 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil, poso en coneixement del Jutjat els següents fets que poguessin ser determinants d'adoptar MESURES CAUTELARS EN L'ÀMBIT PATRIMONIAL I PERSONAL, respecte a sr./a de anys d'edat, i amb domicili en l'actualitat al carrer de Barcelona.

FETS

Primer.- El Sr/a. des de fa aproximadament anys ha entrat en un procés degeneratiu físic i psíquic que li impedeix la realització d'operacions patrimonials i personals per si sol/a, al no arribar a comprendre l'abast d'aquestes. S'acompanya com documents números u i dos informe mèdic i social.

Segon.- El passates va comunicar a Fiscalia la presumpta incapacitació del/la sr/a., segons s'acredita amb el document número tres que s'acompanya. (opcional)

Tercer.- POSAR EL FETS QUE FAN NECESSARI LES MESURES DE PROTECCIÓ (exposar-ho de manera breu i remarcant les situacions de risc i necessitat de protecció urgent per la persona, salut i patrimoni. Adjuntar numerats els documents que acrediten el risc o problemàtica.)

Quart.- El/la sr/a. manca de descendents, ascendents i germans, tan solament té com a parents als seus nebots

Cinquè.- Atenent al progressiu deteriorament cognitiu del/la Sr/a. i la possibilitat de risc evident, haurien d'adoptar-se mesures cautelars protectores de la persona i del patrimoni, especialment el nomenament d'un defensor judicial o administrador patrimonial, a l'efecte de protegir els saldos bancaris i patrimoni del/la presumpte/a incapaç, amb funcions d'atenció personal.

FONAMENTS DE DRET

Únic.- Art. 762 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil. En virtut d'això,

DEMANO AL JUTJAT.- Que tenint per presentat el present escrit juntament amb els seus documents, se serveixi admetre-ho i tenir per posat en coneixement del Jutjat els anteriors fets per si fossin determinants d'adoptar mesures cautelars protectores del/la sr/a, concretament:

Anomenar un Defensor judicial en l'àmbit personal i patrimonial

Proposar aquelles mesures que consideri adients el professional de manera sintètica

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset.

Signat

6— Denúncia de Fets

AL JUTJAT DE GUARDIA/ INSTRUCCIÓ

(segons procedeixi)

Senyor/a, major d'edat, amb domicili a carrer
de Barcelona, i proveïda de D.N.I n°, davant el Jutjat comparec, i com a
millor en dret procedeixi

MANIFESTA

Que mitjançant el present escrit formulo DENÚNCIA per la comissió de presumptes
delictes contra, amb domicili al carrer n° ... de Barcelona, sobre la
base dels següents

FETS

Primer.- RELATA ELS PRESSUMPTES FETS DELICTIUS

És per això, que per donar una protecció efectiva, i vist el contingut dels docu-
ments aportats, es sol·licita com a diligències a practicar per a la comprovació
dels fets les següents:

- A.- Declaració del/a denunciat/ada sobre els fets de la denúncia.
- B.- Documental, tenint per reproduïts els documents que s'acompanyen a la denúncia.
- C.- Testifical, concretament es presti declaració a:

.....

.....

- D.- Que s'oficiï a qualsevol entitat, administració, etc..que es consideri pot
aportar informació al cas.

En virtut d'això,

AL JUTJAT DEMANO: Que tenint per presentat aquest escrit, amb els documents
acompanyats, se serveixi admetre la denúncia formalitzada en el mateix i acor-
dar el procedent conforme a dret, es practiquin les diligències interessades en
l'apartat anterior i es prenguin les pertinents mesures cautelars sobre la situació
personal i sobre els béns del/a denunciat/ada.

Barcelona, a trenta de desembre de dos mil disset

Signat

7— Ordre Protecció de Víctimes

Model de sol·licitud d'ordre de protecció

	DATA:	HORA:
Organisme receptor de la sol·licitud	NOM DE L'ORGANISME:	
	ADREÇA:	
	TELÈFON:	
	FAX:	
	CORREU ELECTRÒNIC:	
	LOCALITAT:	
	PERSONA QUE REP LA SOL·LICITUD (NOM O NÚMERO DE CARNET PROFESSIONAL):	
Víctima	COGNOMS:	NOM:
	LLOC/DATA DE NAIXEMENT:	NACIONALITAT:
	SEXE:	
	NOM DEL PARE:	NOM DE LA MARE:
	DOMICILI ¹ :	
	TELÈFONS DE CONTACTE ² :	
	DNI NÚM.:	NIE NÚM. O PASSAPORT NÚM.

¹ En cas que la víctima manifesti el seu desig d'abandonar el domicili familiar, no s'ha de fer constar el nou domicili al qual es trasllada, sinó que s'ha d'indicar el domicili actual on resideix. Així mateix, el domicili no ha de ser necessàriament el propi, sinó que pot ser qualsevol altre que garanteixi que la persona pugui ser citada davant de la policia o davant del jutjat.

² El telèfon no ha de ser necessàriament el propi, sinó que pot ser qualsevol altre que garanteixi que la persona pugui ser citada davant de la policia o davant del jutjat.

Sol·licitant que no sigui víctima	COGNOMS:	NOM:
	LLOC/DATA DE NAIXEMENT:	NACIONALITAT:
	SEXE:	
	NOM DEL PARE:	NOM DE LA MARE:
	DOMICILI ¹ :	
	TELÈFONS DE CONTACTE ² :	
	DNI NÚM.:	NIE NÚM. O PASSAPORT NÚM.

Persona denunciada	COGNOMS:	NOM:
	LLOC/DATA DE NAIXEMENT:	NACIONALITAT:
	SEXE:	
	NOM DEL PARE:	NOM DE LA MARE:
	DOMICILI ¹ :	
	TELÈFONS DE CONTACTE ² :	
	DNI NÚM.:	NIE NÚM. O PASSAPORT NÚM.

Relació Víctima- Persona denunciada	HEU DENUNCIAT ANTERIORMENT LA MATEIXA PERSONA? ☐ SÍ ☐ NO
	EN CAS AFIRMATIU, INDIQUEU EL NOMBRE DE DENÚNCIES:
	SABEU SI AQUESTA PERSONA TÉ ALGUN PROCEDIMENT JUDICIAL OBERT PER UN DELICTE O FALTA? ☐ SÍ ☐ NO
	QUINA RELACIÓ DE PARENTIU O D'UN ALTRE TIPUS TENIU AMB EL DENUNCIAT?

Situació Familiar	PERSONES QUE CONVIUEN AL DOMICILI		
	NOM I COGNOMS	DATA DE NAIXEMENT	RELACIÓ DE PARENTIU

Descripció de fets denunciats que fonamen- ten l'ordre de protecció ³	QUIN ÚLTIM FET US HA IMPULSAT A FORMULAR AQUESTA SOL·LICITUD?
	QUINS ACTES VIOLENTS HAN SUCCEÏT ANTERIORMENT, HAGIN ESTAT DENUNCIATS O NO?
	EN QUINA LOCALITAT HAN SUCCEÏT ELS FETS?
	(Relació detallada i circumstanciada dels fets)

³ En cas que la sol·licitud d'ordre de protecció es presenti a la policia, aquest apartat pot ser substituït per la presa de declaració de la persona denunciant dins de l'atestat.

Atenció Mèdica	EN CAS QUE LA VÍCTIMA HAGI ESTAT LESIONADA, HA ESTAT ASSISTIDA EN ALGUN CENTRE MÈDIC?	☐ SÍ	☐ NO
	LA VÍCTIMA APORTA UN INFORME FACULTATIU?	☐ SÍ	☐ NO
En cas afirmatiu, uniu una còpia de l'informe com a annex d'aquesta sol·licitud			
Assistència Jurídica	TENIU UN ADVOCAT QUE US ASSISTEIXI?	☐ SÍ	☐ NO
	EN CAS NEGATIU, VOLEU POSAR-VOS EN CONTACTE AMB EL SERVEI D'ASSISTÈNCIA JURÍDICA DEL COL·LEGI D'ADVOCATS PER REBRE ASSESSORAMENT JURÍDIC?	☐ SÍ	☐ NO
Altres dades d'interès per a l'adopció de mesures de protecció	EN CAS DE CONVIVÈNCIA EN EL MATEIX DOMICILI DE LA PERSONA DENUNCIADA, VOLEU CONTINUAR EN AQUEST DOMICILI AMB ELS FILLS, SI N'HI HA?	☐ SÍ	☐ NO
	VOLEU QUE LA PERSONA DENUNCIADA L'ABANDONI PER GARANTIR LA VOSTRA SEGURETAT?	☐ SÍ	☐ NO
	NECESSITEU OBTENIR ALGUN TIPUS D'AJUT ECONÒMIC O SOCIAL?	☐ SÍ	☐ NO
	LA VÍCTIMA TREBALLA? En cas afirmatiu, indiqueu la quantitat mensual aproximada si la coneixeu:	☐ SÍ	☐ NO
	LA PERSONA DENUNCIADA TREBALLA? En cas afirmatiu, indiqueu la quantitat mensual aproximada si la coneixeu:	☐ SÍ	☐ NO
	HI HA ALTRES INGRESSOS ECONÒMICS EN LA FAMÍLIA? En cas afirmatiu, indiqueu la quantitat mensual aproximada si la coneixeu:	☐ SÍ	☐ NO
JUTJAT AL QUAL ESTRAMET LA SOL·LICITUD:			
Ho ha d'emplenar l'organisme on es presenta la sol·licitud			

(Firma sol·licitant)

**Instruccions
bàsiques**

1. No és imprescindible contestar totes les preguntes, tot i que sí que és important fer-ho.
2. Una cop emplenada la sol·licitud, ha de lliurar-se'n una còpia a la persona sol·licitant i se n'ha de trametre l'original al jutjat de guàrdia de la localitat. En l'organisme que rep la sol·licitud n'ha de quedar una còpia.
3. Si la víctima aporta un informe mèdic, denúncies anteriors o altres documents d'interès, han de ser units com a annexos de la sol·licitud.

12— Recursos i Serveis

Ajuntament de Viladecans:

Jaume Abril, 2. Tel. 93 635 18 00

Hospital de Viladecans:

Avinguda de Gavà, 38. Tel. 93 659 01 11

CatSalut Respon:

<http://sem.gencat.cat/es/061CatSalutRespon/> Telèfon: 061

CAP Mas Font:

Passeig de la Marina, 2-4. Telèfon: 93 647 21 77

CAP Maria Bernades:

C/Mare de Déu de Montserrat, 122-124. Telèfon: 93 647 41 55

CAP Montbaig:

Av. Jocs Olímpics, 14. Telèfon: 93 880 86 89

Equip Bàsic d'Atenció Social (EBAS) 4:

Avinguda dels Mil·lenari, 18 (Masia de Can Palmer). Tel. 93 637 39 52

Grup d'Atenció a la Víctima dels Mossos d'Esquadra de Viladecans:

Avinguda dels Mil·lenari, 5. Tel: 93 556 65 10

Policia Local de Viladecans:

Carretera del Prat, 32. Tel. 93 659 40 24

Accent Social. Empresa proveïdora del Servei d'Atenció Domiciliaria:

Av. Gavà, 26 Bis Baixos, local 1. Tel. 93 659 46 90

Centre Social i Sanitari Frederica Montseny (centre residencial i de dia):

Carrer d'Eslida, 6-8. Tel. 936473525

Residència Albarrosa 2:

Av. Central de l'Alba-rosa, 57. Tel. 93 659 40 08.

Són places de Centre de Dia per a gent gran

Tres Magnolias residencial:

Passeig de Tamariu, 11. Tel. 93 647 03 90.

Són Places de Centre de Dia per a gent gran.

Residència Balnearic Talaia Blanca:

Jaume Abril 43. Tel. 936370684

Residència Geriàtrica Gardenias:

C/Gardènies 6. Tel. 936585870

Residència Hogar 3ª Edad Albarrosa 1:

C/La Rosa, 8. Tel. 936585861

Residència Talaia Blanca:

Carrer de Jaume Abril 43. Tel. 93 637 06 84

Residència del Carmen:

C/Gardènies 6. Tel. 39 1174690

Casal de Gent Gran Can Pastera:

C/ Oriol Martorell, 6. Tel. 936 377 985

Casal Club de pensionistes i jubilats Alba-Rosa:

C/Tulipa, 3. Tel. 93 637 29 75

Casal Associació de pensionistes i jubilats Montserratina:

C/ del Dr. Reig, 83. Tel. 93 659 30 87

Casal Associació de Gent Gran Torre Roja:

C/ Pintor Fortuny, 32-44. Tel. 93 659 40 39

Casal Associació de jubilats Barri Sales:

C/ Rafael de Casanova, 50. Tel. 93 637 94 04

Casal Esplai Gent Gran (La Caixa de Pensions):

C/ Llevat, 2C. Tel. 93 637 65 04

Assemblea Local Creu Roja a Viladecans:

C/ de Carles Altés. 11-13. Tel. 93 238 21 98

Càritas Interparroquial de Viladecans:

Carrer Doctor Reig, 44. Tel. 936 373690

13— Bibliografia i Legislació

13.1— Bibliografia

Asamblea General de l'Organització de les Nacions Unides (1991). *Principios de Naciones Unidas a favor de las personas de edad*. Resolució 46/91 adoptada el 16 de desembre de 1991. Nova York. Organització de les Nacions Unides. Consultable a: <https://www.un.org/development/desa/ageing/resources/international-year-of-older-persons-1999/principles/los-principios-de-las-naciones-unidas-en-favor-de-las-personas-de-edad.html>

Castle, N. (2012). Nurse aides' reports of resident abuse in nursing homes. *Journal of Applied Gerontology*, 31(3), 402-422.

Cooper, C., Selwood, A., i Livingston, G. (2009). Knowledge, detection, and reporting of abuse by health and social care professionals: a systematic review. *American Journal of Geriatric Psychiatry*, 17, 826-838.

Fearing, G., Sheppard, C. L., McDonald, L., Beaulieu, M., i Hitzig, S. L. (2017). A systematic review on community-based interventions for elder abuse and neglect. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 29(2-3), 102-133.

Hilarión, P. et al. (2008). Protocol per a l'aplicació de criteris de cribatge abans d'iniciar un procés d'incapacitació. Disponible a: http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/16incapacitacioitutela/recursos_professionals/pdf/protocol_criteris_cribatge.pdf

Instituto de Mayores y Servicios Sociales (2007). *Malos tratos a personas mayores. Aportación española a los avances internacionales en la adaptación lingüística y cultural de un instrumento de detección de sospecha de maltrato hacia personas mayores*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Kitwood, T. (2003). *Repensant la demència : pels drets de la persona*. Vic: Eumo.

Lindbloom, E. J., Brandt, J., Hough, L. D., i Meadows, S. E. (2007). Elder mistreatment in the nursing home: A systematic review. *Journal of American Medical Directors Association*, 8, 610-616.

Organització Mundial de la Salut (2002). Declaración de Toronto para la prevención global del maltrato de las personas mayores. Organització Mundial de la Salut. Ginebra. Consultable a http://www.who.int/ageing/projects/elder_abuse/alc_toronto_declaration_es.pdf.

Organització Mundial de la Salut (2015). Informe mundial sobre el envejecimiento y la salud. Consultable a <http://www.who.int/ageing/publications/world-report-2015/es/>

Organització Mundial de la Salut (2011). *European report on preventing elder maltreatment*. Consultable a: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/144676/e95110.pdf

Pillemer, K., Burnes, D., Riffin, C., i Lachs, M. S. (2016). Elder abuse: Global situation, risk factors, and prevention strategies. *The Gerontologist*, 56, S194-S205.

Reis, M., i Nahmiash, D. (1995). Validation of the Caregiver Abuse Screen (CASE). *Canadian Journal on Aging*, 14(2), 45-60.

Sancho, M. (coord.) (2011). *Estudio de prevalencia de malos tratos a personas mayores en la comunidad autónoma del país vasco*. Donostia-San Sebastian: Administración de la Comunidad Autónoma del País Vasco Departamento de Empleo y Asuntos Sociales.

Touza, C., Segura, M.P, Prado, C., Ballester, Ll., i March, M.X. (2009). *Personas mayores en riesgo. Detección del maltrato y la autonegligencia*. Madrid: Ediciones Pirámide.

13.2— Legislació

Llei 39/2006, de promoció de l'autonomia personal i atenció a persones en situació de dependència de 14 de desembre (BOE 15/12/2006)

Llei de protecció integral contra la violència de gènere: Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere (BOE29/12/2004)

Llei 1/2000, de 7 de gener d'enjudiciament civil Llei 16/1996, de 27 de novembre, reguladora de les actuacions inspectores i de control en matèria de serveis socials i de modificació del Decret legislatiu 17/1994, de 16 de novembre, pel qual s'aprova la refosa de les lleis 12/1983, 26/1985 i 4/1994, en matèria d'assistència i serveis socials. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 09 de Desembre 1996 (núm. 2290)

Decret 176/2000, de 15 de maig, de modificació del decret 284/1996 que regula el Sistema Català de Serveis Socials

Llei 22/2.000, de 29 de desembre, d'acolliment de persones grans.

Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya. (DOGC núm. 3355 publicat el 26/03/2001)

DECRET 175/2002, de 25 de juny, pel qual es regula el Registre de voluntats anticipades

DECRET 139/2002, de 14 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya. (DOGC núm. 3641 publicat el 23/05/2002)

CORRECCIÓ D'ERRADES al Decret 139/2002, de 14 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya (DOGC núm. 3641, pàg. 9140, de 23.5.2002). (DOGC núm. 3867 publicat el 17/04/2003)

RESOLUCIÓ BEF/3622/2003, de 4 de novembre, per la qual es dona publicitat a l'Acord del Govern de 8 d'octubre de 2003, pel qual s'estableix la Carta de Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya. (DOGC núm. 4021 publicat el 01/12/2003)

Decret 27/2003, de 21 de gener, de la atenció social primària

Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica

Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers

Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere Constitució Espanyola (1978)

Estatut d'autonomia de Catalunya 2006. Art. 18 Drets de les persones grans. Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'explotació i de mals tractes, sense que puguin ser discriminats per la seva edat. Llei 12/2007, d'11 d' octubre, de Serveis Socials

Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge.

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.

Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies

Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal.

Llei Enjudiciament Criminal

Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal

Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la LOPD

14— Glossari

Abús

L'abús pot consistir tant en un acte únic o repetit. Pot ser físic, verbal o psicològic. Pot succeir quan una persona vulnerable es persuadida a participar en una transacció de qualsevol naturalesa (financera, sexual) de la qual el o ella no han donat el seu consentiment o no poden donar-lo.

L'abús pot succeir en qualsevol relació i pot causar danys significatius a la persona objecte del mateix.

Agressivitat

Expressió d'una tendència instintiva i innata de l'individu que el porta a atacar persones o coses en el pla físic, verbal o imaginari.

Atenció

Accions destinades a les persones per tal de superar les situacions i les conseqüències generades per causa del maltractament en els àmbits personals, familiars, institucionals i socials, tot garantint la seguretat i facilitant la informació necessària sobre els recursos i/o els procediments necessaris per a la resolució de la situació.

Detecció

Posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permeten identificar i fer visible la problemàtica dels maltractaments a les persones grans, tant si apareixen de forma precoç com de forma estable. La detecció permet conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne l'aparició, el desenvolupament i la cronicitat.

Edatisme

Conjunt de prejudicis, estereotips i discriminacions que pateixen les persones d'edat avançada pel fet de ser vells.

Empoderament

Conjunt de recursos que la persona pot posar en joc davant la situació que està patint.

Gerontofòbia

És una conducta de por, odi o temença irracional cap a les persones d'edat avançada.

Guarda de fet

És guardadora de fet la persona física o jurídica que té cura d'una persona en la qual es dóna una causa d'incapacitació, si no està en tutela o, encara que ho estigui, si els titulars d'aquestes funcions no les exerceixen.

El guardador de fet ho ha de comunicar a l'autoritat judicial en el termini de setanta-dues hores des de l'inici de la guarda.

En cas de guarda de fet d'una persona major d'edat en la qual es dóna una causa d'incapacitació, si aquesta està en un establiment residencial, la persona titular de l'establiment residencial ho ha de comunicar a l'autoritat judicial o al ministeri fiscal en el termini de setanta-dues hores.

El guardador de fet ha de tenir cura de la persona en guarda i ha d'actuar sempre en benefici d'aquesta. Si n'assumeix la gestió patrimonial, s'ha de limitar a fer actes d'administració ordinària.

Maltractaments

En el concepte de maltractament està inclòs el de violència i és per això que la majoria de les definicions centren la seva atenció en l'abús de poder des d'una posició de confiança. Tot i així entenem que el concepte de maltractament és molt més ampli i ha d'enquibir també totes aquelles situacions en que una persona gran pateix les conseqüències causades per l'omissió en la recepció dels ajuts que li són necessaris.

Prevenició

Accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica dels maltractaments vers les persones d'edat avançada, mitjançant la reducció dels factors de risc, impedit així la seva normalització, i sensibilitzar a la ciutadania,

especialment les persones grans, de que cap forma de maltractament és justificable ni tolerable.

Interdisciplinarietat

Interacció i cooperació entre dues o més disciplines, que poden arribar a integrar els seus coneixements en un conjunt coherent. Suposa una aposta per la pluralitat de perspectives, per la qual cosa cerca sistemàticament la integració de les teories, mètodes i instruments de diverses disciplines a partir d'una concepció multidimensional dels fenòmens i del reconeixement del caràcter relatiu dels enfocaments científics per separat. Quan la cooperació entre diverses disciplines és tan gran que aquestes acaben adoptant un mateix conjunt de conceptes fonamentals o alguns elements d'un mateix mètode de recerca se sol parlar de transdisciplinarietat.

Anhedonia

És la incapacitat per experimentar plaer, la pèrdua d'interès o satisfacció en quasi totes les activitats. Es considera una falta de reactivitat als estímuls habitualment placentaris. Constitueixen un dels símptomes o indicadors més clars de depressió, i pot estar present en altres trastorns.

Sensibilització

Accions pedagògiques i/o comunicatives encaminades a produir canvis en els membres de la societats la qual cosa permeti avançar en la eradicació dels maltractaments vers les persones grans.

Violència

Es pot afirmar que la violència és el resultat de la interacció entre l'agressivitat natural i la cultura. És humana i utilitza accions o amenaces intencionades amb la finalitat de causar danys als altres.

Es defineix com aquella actitud o comportament que constitueix una violació o una privació al ser humà d'una cosa que l'és essencial com a persona (integritat física, psíquica o moral, drets...)

Vulnerable

Es defineix com a situació de vulnerabilitat l'estat en què es troben les persones que per raons relacionades amb la manca o pèrdua d'autonomia física, psíquica o intel·lectual, tenen necessitat d'assistència i/o ajudes importants per realitzar les activitats bàsiques de la vida diària i de manera particular aquelles relacionades amb la cura personal, incloent aquelles situacions en què el patiment d'una malaltia persistent impedeix governar la seva persona o béns per sí mateixa.

15— Crèdits

Participants

Jordi Muñoz Iranzo

Advocat i Representant de l'Associació per a la investigació dels maltractaments a les persones grans (EIMA).

Pilar Martínez Rodríguez

Gerontòloga i Directora del Programa d'Envel·liment Actiu de Benestar Social de la Diputació de Barcelona.

Olalla Montón Lozano

Treballadora social i membre d'EIMA.

Marisa Garreta Burrel

Infermera i membre d'EIMA.

Joan Muñoz Oliver

Jurista i suport d'EIMA

Sílvia Vendrell Sancho

Tècnica de Serveis Social de la Diputació de Barcelona.

Bárbara Vega Bautista

Treballadora Social i Coordinadora del Ajuntament de Viladecans.

Gemma Rocés Bellmunt

Responsable de programes de Dones, Persones cuidadores, maltractament de Creu Roja Catalunya.

Sonia Martín Fírvida

Referent tècnica de Creu Roja Catalunya.

Maria José García Rodríguez

Treballadora social i Coordinadora del Servei d'Atenció Domiciliaria Accent Social.

Margarita Gómez Calero

Dinamitzadora de Gent Gran, Ajuntament de Viladecans.

Enric Martín Soriano

Mosso d'Esquadra del Grup d'Atenció a la Víctima a Viladecans.

Joaquín Haro Tenllado

Policia Local de Viladecans.

Miriam Grífol i Seba

Coordinadora del Teleassistència Televida.

Rosa Ramírez Torralbo

Metgessa d'Atenció Primària.

Azucena Sanz Martínez

Treballadora Social del CAP Viladecans 1.

Adela González Sierra

DUE Viladecans 1.

Alicia Solsona Serrano

DUE Viladecans 2.

Eva Fernández Ortega

Treballadora Social del Hospital de Viladecans.

Lara Malaina Pérez

Treballadora Social de CSS Frederica Montseny.

Elena Subirada Martín

Treballadora Social de l'Ajuntament de Viladecans.

Francesca Rivilla Aguayo

Treballadora Social de l'Ajuntament de Viladecans.

Montserrat Pastor Pujadó

en representació de les Persones Grans de Viladecans.

Mª Teresa Puntés Brüns

en representació de les Persones Grans de Viladecans.

Marià Marín Xarto

Advocat de l'Ajuntament de Viladecans.

Autors i redactors de la guia

Jordi Muñoz Iranzo
Olalla Montón Lozano
Montse Celdrán Castro
Adela Boixadós Porquet
Marisa Garreta Burrel

EIMA
(Associació per
la investigació
del maltractament
a les persones grans)

16— Annexos

1 — Registre d'indicadors d'alerta

	OBSERVAT (1)	MANIFESTAT (2)
ABÚS FÍSIC		
Ferides i contusions (talls, cops, punxades, cremades)		
Marques de subjecció		
Caigudes reiterades inexplicables		
Fractures		
Pèrdua de pes sense causa aparent.		
Pèrdua traumàtica de cabell a zones concretes		
Lesions a zones amagades del cos		
Sobredosis o infradosi de medicació en sang		
ABÚS PSICOLÒGIC O EMOCIONAL		
Amenaces, crits, insults i humiliacions		
Tracte indiferent		
Infantilització		
Aïllament provocat pel presumpte agressor (no contactes amb familiars, veïns, amics...)		
Angoixa, pors, actitud temerosa cap a l'agressor		
Negació, actituds contradictòries o ambivalents		
Agitació, ira		
Ansietat		
Depressió		
Intent de suïcidi		
ABÚS SEXUAL		
Infeccions		
Lesions a zones genitals		
Roba interior estripada o tacada		
Rebuig a contacte físic		
ABANDONAMENT		
Abandonament de la persona gran en una institució, ja sigui hospital, residència, al carrer o en el domcili.		

	OBSERVAT (1)	MANIFESTAT (2)
ABÚS ECONÒMIC		
Desaparició objectes de valor (joies, objectes d'art...)		
Moviments bancaris sospitosos		
Deutes i despeses anormals		
Fer testament, transmissions de propietats, atorgar poders notariais.		
Pèrdua de patrimoni		
Vendes fraudulentes i enganyoses		
Interès inusitat per fer-se càrrec de la persona gran		
Demandes no justificades d'incapacitació		
NEGLIGÈNCIA		
Malnutrició i/o deshidratació		
Manca d'higiene corporal		
Roba inadequada		
Manca de pròtesis dentals, auditives o ulleres si són necessàries		
Úlceres per pressió		
Malalties no tractades. Mal compliment terapèutic		
Manca d'habitatge amb condicions d'habitabilitat o amb brutícia, acumulació de deixalles o males olors.		
VULNERACIÓ DE DRETS		
Manca de respecte a la intimitat i a la llibertat		
Censura de correspondència		
No consideració dels desitjos i decisions de la persona gran sobre aspectes vitals (on, amb qui i de quina forma vol viure)		
Tractes discriminatoris i desconsiderats		
Manca d'habitatge amb condicions d'habitabilitat o amb brutícia, acumulació de deixalles o males olors.		

(1) Senyals observades pel professional que omple el Registre d'Indicadors d'alerta

(2) Senyals manifestades o expressades per la persona gran que rep maltractaments o persona de l'entorn.

Indicadors de risc associats al presumpte agressor

	OBSERVAT (1)	MANIFESTAT (2)
Consum actiu de substàncies tòxiques (alcohol, fàrmacs...)		
Trastorn mental: depressió		
Dependència de la persona gran: econòmica, emocional, d'habitatge...		
Es mostra insatisfet pel fet de tenir cura de la persona gran		
Amb antecedents de violència familiar		
Sobrecàrrega física i emocional		
Aïllament social		
Es mostra verbalment abusiu, controlador i actitud defensiva		
Obstaculitza la intervenció professional		
Insuficient autocontrol		
Sembla no tenir els coneixements o capacitats necessàries per tenir-ne cura		
Preocupació excessiva per les despeses generades de la cura de la persona gran		

(1) Senyals observades pel professional que omple el Registre d'Indicadors d'alerta

(2) Senyals manifestades o expressades per la persona gran que rep maltractaments o persona de l'entorn.

2 — Document de traspàs d'informació entre professionals per posible situació d'abús o maltractament a persona gran

..... Treballador Social de l'Ajuntament de

MANIFESTA:

Que el sr./a es troba en una possible situació de maltractament o abús.

Que per l'avaluació i intervenció davant el possible maltractament o abús, és necessari disposar de les dades de salut referents a l'estat cognitiu i/o mental del sr/a.

Les dades cedides seran única i exclusivament utilitzades per les esmentades avaluació i intervenció, les accions que es derivin d'aquestes, i es farà la gestió adequada de les dades rebudes (concretar finalitats i funcions).

La cessió de dades es fa amb la finalitat de protegir a la persona gran presumptament maltractada o abusada, i garantir el dret a la seva atenció i assistència.

En cas que es consideri que no existeix situació de maltractament o abús es procedirà a cancel·lació de les dades cedides.

..... Metge del CAP.....

MANIFESTA:

Atès que es tracta d'una possible situació de maltractament o abús es procedeix a cedir les dades demanades per utilitzar-les única i exclusivament per els motius i la situació manifestada per el professional sol·licitant de les dades.

Ambdós professionals s'obliguen al compliment de tot el que disposa la normativa de protecció de dades i al secret professional respecte les dades.

També acorden que procedeixen a codificar les dades de identificació de la persona maltractada, les tipologies de maltractaments i presumpte maltractador en les següents comunicacions entre els professionals que cedeixen i reben les dades

....., a de 2.018

Signat

Signat

Nota: el contingut del document pot variar en funció de qui demana i cedeix les dades. És tant sols un document orientatiu, que és necessari adaptar a cada situació. També és important poder disposar d'un full de consentiment de cessió de dades signat per la persona atesa.

3 — Full registre resum

A) DADES PERSONALS (CODIFICAT)

B) TIPOLOGIES MALTRACTAMENTS (CODIFICAT)

C) CAUSANT MALTRACTAMENT (CODIFICAT)

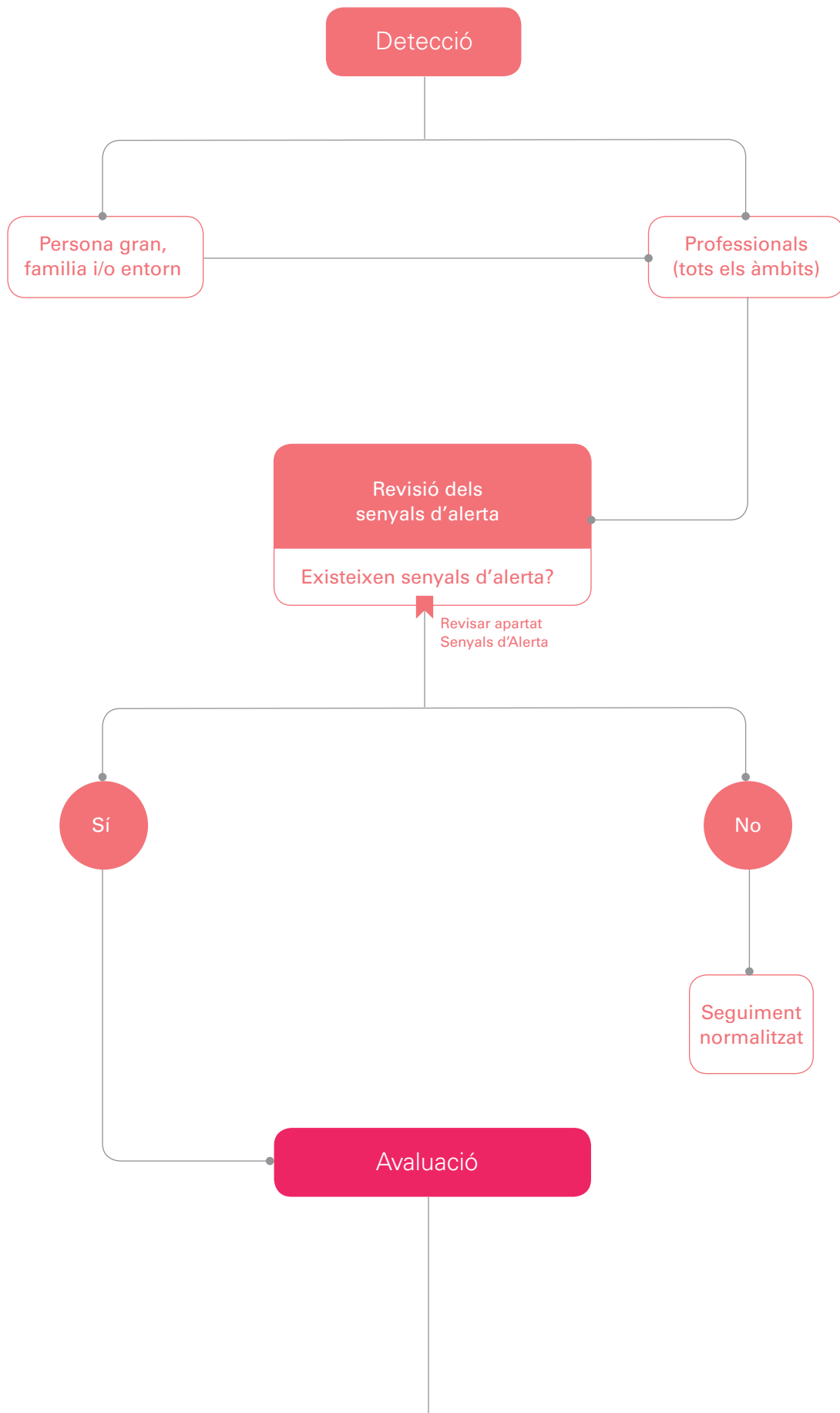
D) SERVEIS I RECURSOS INTERVINENTS I/O CONTACTATS

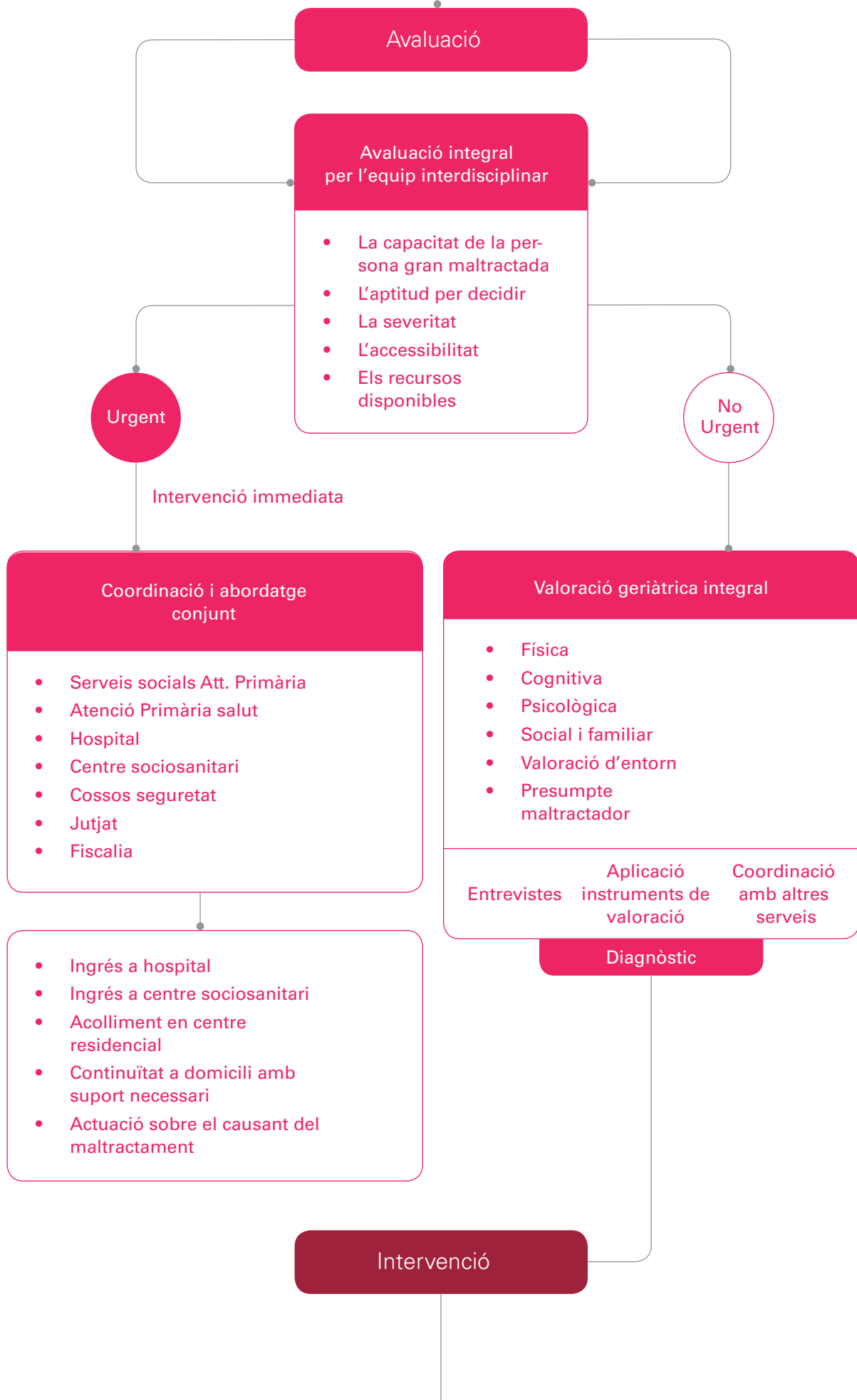
E) OBJECTIUS INTERVENCIÓ

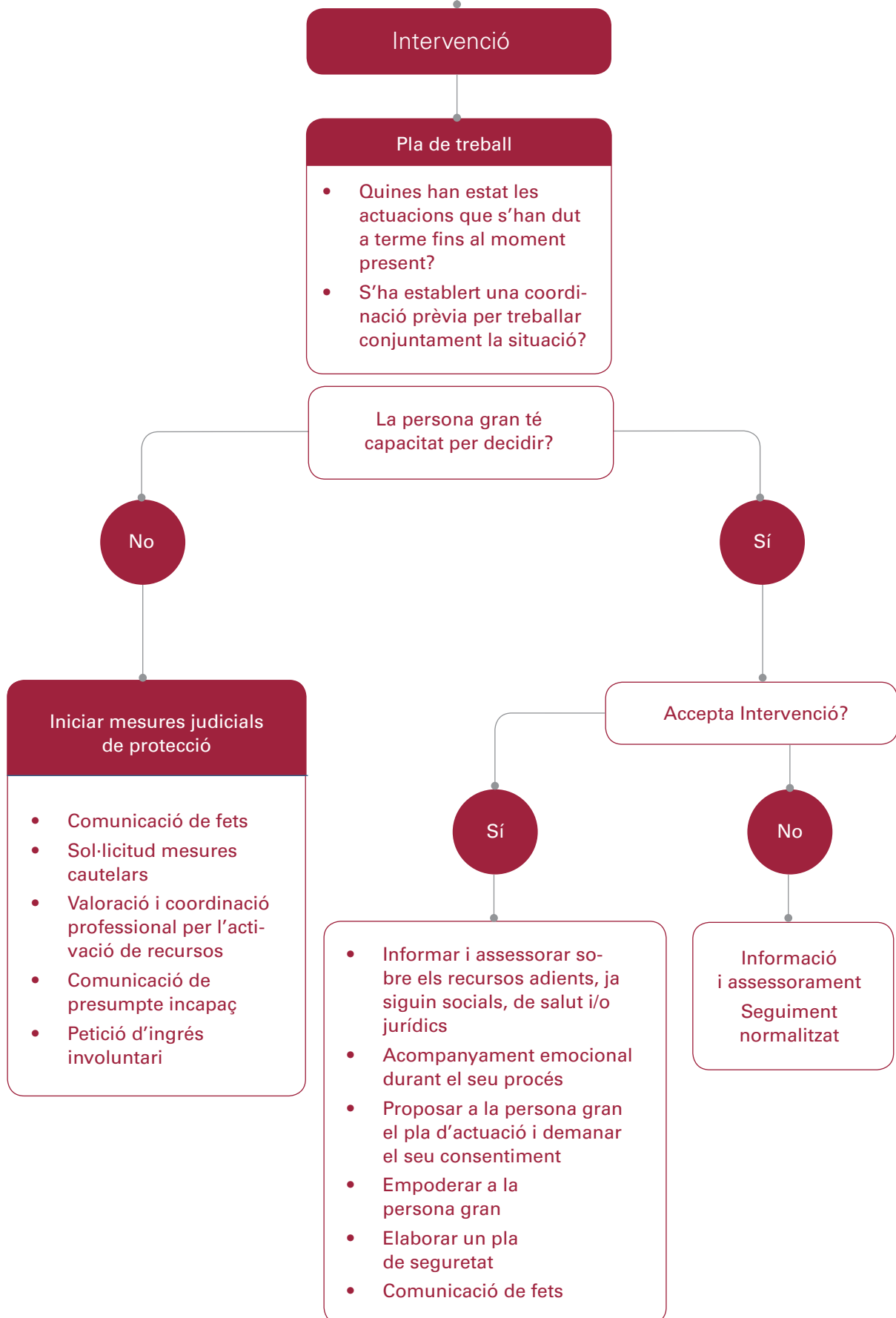
F) ACCIONS FETES (ASSISTENCIALS, PRESTACIONS, JUDICIALS,...)

G) ACCIONS PREVISTES I TEMPORALITZACIÓ

--

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Atenció
a les Persones**

Gerència de Serveis de Benestar Social

Recinte Mundet. Edifici Serradell Trabal, 4a planta

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

www.diba.cat/benestar

gs.benestars@diba.cat